

Alstahaug
kommune

Levekår og livskvalitet i Alstahaug kommune

Kunnskapsgrunnlag for kommunens
planstrategi og planarbeid 2020-2024

– Et historisk sted med nye muligheter

Innholdsfortegnelse

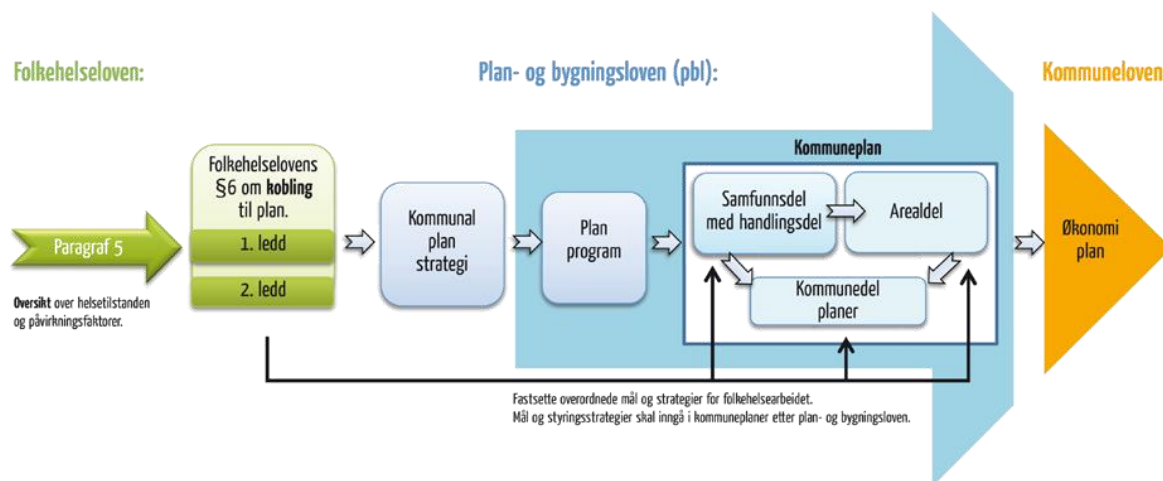
Innledning	3
Folkehelse og folkehelsearbeid	4
Sosial ulikhet i helse.....	4
FNs bærekraftsmål og kommunal planlegging	5
Oppsummering	7
God helse og trivsel.....	7
Sammensatt bilde	7
Pandemi	9
Befolkningsutvikling og sammensetning.....	12
Oppvekst og levekår	16
Næringsliv og sysselsetting	26
Miljø.....	28
Helserelatert atferd	31
Skader og ulykker.....	36
Helsetilstand	38
Økonomi.....	46

Innledning

Dette dokumentet inneholder en oversikt over befolkningens helsetilstand og forhold som påvirker folkehelsen i Alstahaug kommune. Oversikten er brukt som kunnskapsgrunnlag for kommunens planstrategi for perioden 2020-2024.

Kunnskap om lokale utfordringer og ressurser som påvirker befolkningens helse skal etter folkehelseloven danne grunnlag for kommunens planarbeid. Loven har som formål å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller.

Oversiktsarbeidet er forankret i folkehelselovens §5 der det fastslås at kommunen skal lage en samlet oversikt hvert 4. år. Denne skal være skriftlig og brukes som grunnlag for utarbeidelse av kommunens planstrategi og videre for kommuneplaner og økonomiplan etter plan- og bygningsloven og kommuneloven.

Modellen viser hvordan folkehelseloven kobles til ulike deler av kommunens plansystem. Hentet på kommunetorget.no.

Forskrift om oversikt over folkehelsen setter krav til innholdet i oversikten og hvilke temaer som skal belyses:

- Befolkningssammensetning
- Helsetilstand
- Skader og ulykker
- Oppvekst og levekår
- Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø
- Helserelatert atferd

Folkehelse og folkehelsearbeid

Folkehelseloven definerer folkehelse og folkehelsearbeid slik:

- **Folkehelse:** Befolkningens helse og hvordan den fordeler seg i befolkningen
- **Folkehelsearbeidet:** Samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel og forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler. Folkehelsearbeid omfatter også samfunnets arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

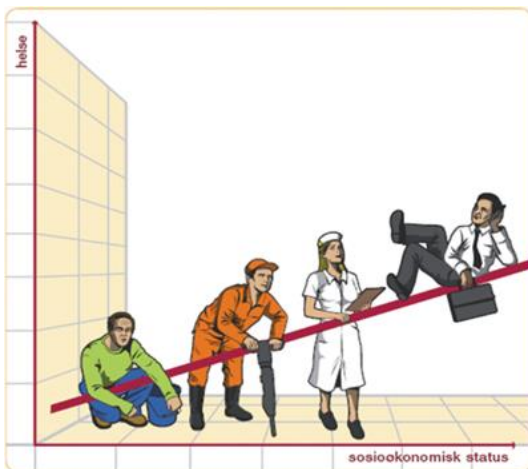
Folkehelsemeldinga – gode liv i et trygt samfunn (Meld. St 19 2018-2019) beskriver de overordnede nasjonale målene for folkehelsearbeidet:

1. Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder
2. Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel og mindre sosiale helseforskjeller
3. Vi skal skape et samfunn som fremmer helsen i hele befolkningen

Sosial ulikhet i helse

Med sosial ulikhet i helse menes helseforskjeller som varierer systematisk med sosial posisjon i samfunnet. Den sosiale posisjonen måler vi med yrkesklasse, inntektsnivå eller utdanningslengde. Vi finner sosial ulikhet i nesten alle faktorer som påvirker helse og nesten alle sykdommer og dødsårsaker. Det å delta i samfunnet gjennom arbeid og utdanning har stor betydning for helse og levekår.

Det er ikke kun de fattigste eller de nederst på rangstigen som har dårligere helse enn resten av befolkningen. Helsen fordeler seg som et trappetrinnsmodell gjennom hele befolkningen. For hvert trinn opp på «rangstigen» en gruppe befinner seg, jo bedre helse har de. Mellom enkeltindividene er det selvsagt store variasjoner, men statistisk sett ser vi bedret helse hele veien opp i det sosiale hierarkiet.

Bildet hentet fra Helsedirektoratet, gradientutfordringen

Årsakene til sosial ulikhet i helse finner vi i den sosialt ulike fordelingen av ressurser eller risikofaktorer som påvirker helsen i befolkningen. Økonomi, boforhold og både det fysiske og sosiale miljøet rundt oss påvirker våre levevaner. Med god økonomi kan en bo i de beste bomiljøene og ha penger til å delta på aktiviteter som mennesker rundt oss får ta del i. Når vi har jobb, får vi inntekt og rytme i livet. Når de sunne matvarene er lettest tilgjengelig spiser vi mer av disse. Når vi har turmuligheter, møteplasser i nærmiljøet og lett tilgjengelige aktiviteter, benytter vi oss i større grad av dem.

FNs bærekraftsmål og kommunal planlegging

De 17 målene for bærekraftig utvikling innen 2030 er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, kjempe mot urettferdig fordeling og stoppe klimaendringene. For å skape en bærekraftig utvikling må vi arbeide på tre områder:

- Klima og miljø
- Økonomi
- Sosiale forhold

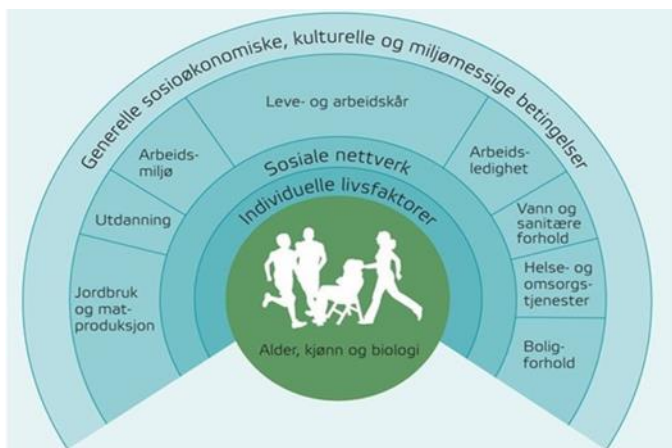
FNs bærekraftsmål

Folkehelsearbeidet har mye til felles med FNs bærekraftsmål. Bærekraftig utvikling og folkehelsearbeid handler om å fremme en samfunnsutvikling som:

- Gir sosial rettferdighet og like livssjanser for alle
- Legger til rette for at mennesker som bor i lokalsamfunnet kan påvirke forhold i nærmiljøet og eller i kommunen
- Legger til rette for deltakelse og samarbeid
- Imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.

I de [nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging 2019-2023](#) legger regjeringen vekt på at kommunene skal bruke FNs bærekraftsmål som grunnlag for kommunal planlegging for å sikre sosial rettferdighet og god folkehelse. Helse er ikke bare et resultat av individuelle forhold og levevaner, men påvirkes også av levekår og strukturelle forhold som inntekt, arbeid, oppvekst, utdanning, bo- og nærmiljø. Planlegging gir kommunen mulighet til å omfordele slike påvirkningsfaktorer.

En modell som kan illustrere forhold som påvirker folkehelsen er den sosiale helsemodellen som ble utviklet av Whitehead og Dahlgren (1991). Modellen under viser hvordan en rekke forhold påvirker befolkningens helse og livskvalitet. Hver av ringene i modellen viser ulike forhold som påvirker folkehelsen. Disse kommer i tillegg til de biologiske og genetiske faktorene hvert menneske er født med.

Den sosiale helsemodellen, Whitehead og Dahlgren 1991

Den ytterste ringen illustrerer at befolkningens helse påvirkes av overlappende årsakskjeder som kan være blant annet sosiale forhold, økonomi og miljø. Den nest ytterste ringen fremhever faktorer som oppvekst- og arbeidsmiljø, nærmiljø og bolig, kultur og fritid, helse og omsorgstjenester. Deretter kommer sosial støtte, nettverk og medvirkning, som også er faktorer som kan påvirke folkehelsen. Den innerste ringen viser individuelle faktorer som levevaner og opplevelsen av mestring.

Det er nødvendig at Alstahaug kommune i sitt planarbeid arbeider kunnskapsbasert, målrettet og tversektorielt for å fremme en bærekraftig samfunnsutvikling og redusere de sosiale ulikhetene i helse som vi også har lokalt.

Oppsummering

God helse og trivsel

Folkehelseloven sidestiller fysiske, psykiske, sosiale og miljømessige dimensjoner av helse. Å ha god helse handler om mer enn å ikke ha sykdommer og plager. Det handler også om at den enkelte opplever livet som godt og meningsfylt, selv om hverdagen også innebærer å måtte takle vanskeligheter. Det å ha en god venn og tilhøre et fellesskap er like viktig som å spise sunt.

I arbeidet med dette oversiktsdokumentet har vi erfart at det er en utfordring å finne de positive helseindikatorerne og helsemålene. Det er derfor en god del statistikk i dette dokumentet som har hovedvekt på helsetilstand og sykdomsbyrde, som i seg selv ikke er et fullstendig mål på folkehelsen i befolkningen. I det videre arbeidet anbefales det derfor å være en målsetting å finne frem til indikatorer som fokuserer på helsefremmende faktorer, og forhold som øker deltakelse, involvering og inkludering. På denne måten kan vi i Alstahaug kommune i større grad rette oppmerksomheten mot å utløse store ubrukte ressurser hos innbyggerne våre og bedre folkehelsa på den måten.

Sammensatt bilde

Til grunn for valg av temaer i dette oversiktsdokumentet ligger flere forhold: Forskrift om oversikt over folkehelsen, temaer som har vært på dagsorden lokalt og tilgang på lokal kunnskap om forhold i kommunen har vært med å påvirke valg av tema. Det kunne vært med flere temaer og alle temaer kunne vært beskrevet mer detaljert. I dette ligger en begrensning i kunnskapsgrunnlaget som presenteres. Det meste av statistikken er innhentet før koronapandemien. Den pågående pandemien er forhold som kan ha innvirkning på faktorer som eksempelvis økonomi, utdanning, arbeid og sosiale forhold som igjen påvirker folkehelsa.

Siden det er mange og ulike forhold på ulike nivåer i samfunnet som virker inn på befolkningens helse og trivsel, blir det samlede bildet av folkehelseutfordringene i Alstahaug kommune sammensatt. Det er vanskelig finne objektive kriterier for å avgjøre hva som er de viktigste folkehelseutfordringene, og anvende disse kriteriene på en sånn måte at man ender opp med en enkel og absolutt kortliste. Arbeidet med å prioritere hvilke utfordringer man skal ta tak i vil være en løpende prosess, der ny lokalkunnskap og faglige diskusjoner vil endre listen over tid. Oppsummering av folkehelseutfordringene under må derfor betraktes som et steg i en slik løpende prosess.

Under presenteres noen hovedpunkter som beskriver lokale utfordringer og ressurser:

Utfordringer:

- En aldrende befolkning
- Befolkningsnedgang knyttet til nedgang i innvandring
- Økende andel barn i lavinntektsfamilier
- Opprettholde et stabilt næringsliv over tid på tross av svingninger i markedet og aktivitet
- Økende andel unge uføre

- Frafall i videregående skole knyttet til foreldrenes utdanningsnivå. Over halvparten av de som ikke fullfører videregående har foreldre med grunnskole som høyeste utdanningsnivå
- For mange elever som opplever mobbing i skolehverdagen.
- Mobbing på ungdomsskolen er særlig knyttet til ekskludering. Man har rundt ¼ av ungdomsskoleelevene som er *helt enig/litt enig* i at de ofte gruer seg til å gå på skolen.
- Høy andel elever på laveste mestringsnivå i lesing og regning.
- Ensomhet, utenforskap og psykiske plager hos både unge. Unge som faller utenfor er særlig sårbar for risikoferd som eksempelvis rus o.l.
- Stort behov for oppgradering og vedlikehold av lekeplasser og andre aktivitetsområder som parker, grøntområder og uteområder ved skoler og barnehager i hele kommunen

Ressurser:

- Man har et variert næringsliv og god tilgang på arbeidskraft da mange bor i pendleravstand
- Konkret jobbing med Sandnessjøen som regionsenter har gitt positive resultater for omdømmet og lokal tilhørighet.
- Flere som fullfører videregående skole. Lavere frafall enn landet
- Mange unge trives godt på skolen
- Mange unge er fornøyd med lokalmiljøet
- Færre enslige over 80 år
- God tilgang på områder for rekreasjon og friluftsliv
- Spesielt god kvalitet på drikkevann, generelt god luftkvalitet og lite støyforurensning

Pandemi

Våren 2020 har Norge og kommunene stått ovenfor en ny utfordring som har påvirket hverdagen for mange. Utbruddet og spredning av det nye koronaviruset (coronaviruset) SARS-CoV-2, har lagt mange føringer for kommunal drift og vil fortsette å prege kommunens drift og handlingsrom i lang tid fremover.

Selve utbruddet startet i storbyen Wuhan i Hubei-provinsen i Kina i desember 2019, og viruset ble indentifisert i januar 2020. 30. januar 2020 erklærte WHO utbruddet som en "alvorlig hendelse av betydning for internasjonal folkehelse", og 12. mars erklærte WHO utbruddet som en pandemi.

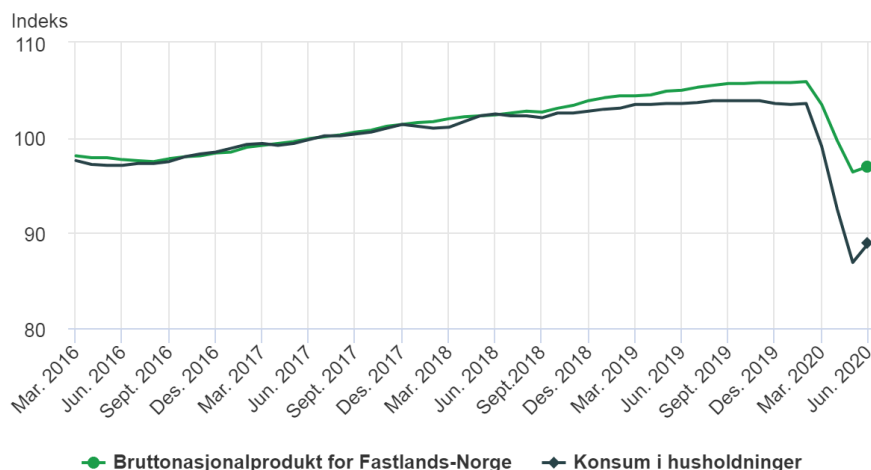
Kommunene har vært sentrale i arbeidet med å holde spredningen av koronaviruset nede. Kommunen er også sentral for å skjerme de eldste, sykeste og mest utsatte gruppene i befolkningen. Koronapandemien har påført kommunesektoren betydelig økte kostnader og reduserte inntekter. KS anslår at landets kommuner vil pådra seg ekstraavgifter og inntektsbortfall på 15-24 milliarder kroner i 2020. Summen består dels økte kostnader til sosialhjelp, helse- og omsorgstjenester, men også reduksjoner i skatteinntekter.

I følge Nav har 490 000 personer har mottatt dagpenger, forskudd på dagpenger eller lønnskompensasjon fra uke 12 frem til nå. I april var 430 000 personer registrert som helt ledige, delvis ledige eller arbeidssøkere på tiltak hos NAV. Totalt var dermed 15,3 prosent av arbeidsstyrken registrert som arbeidssøkere hos NAV nasjonalt. For Alstahaug kommune har arbeidsledigheten de siste par årene vært på rundt 2 %. I mars 2020 økte arbeidsledigheten dramatisk både lokalt og nasjonalt i forbindelse med korona-pandemien. I august 2020 var arbeidsledigheten lokalt nede på 2,8 % som tilsvarer et antall på 105 personer.

Samlet sysselsetting avtok fra 1. til 2. kvartal med 1,3 prosent, viser sesongjusterte tall fra Nasjonalregnskapet. Dermed tiltar den negative utviklingen fra 1. kvartal hvor fallet var 0,1 prosent.

Nedgangen i norsk økonomi i 2. kvartal er den dypeste SSB har målt. BNP Fastlands-Norge steg 3,7 prosent i juni. Aktivitetsnivået var likevel knappe 6 prosent lavere i juni enn i februar. Veksten i andre kvartal endte på -6,3 prosent, som er det største fallet SSB noen gang har målt for et kvartal.

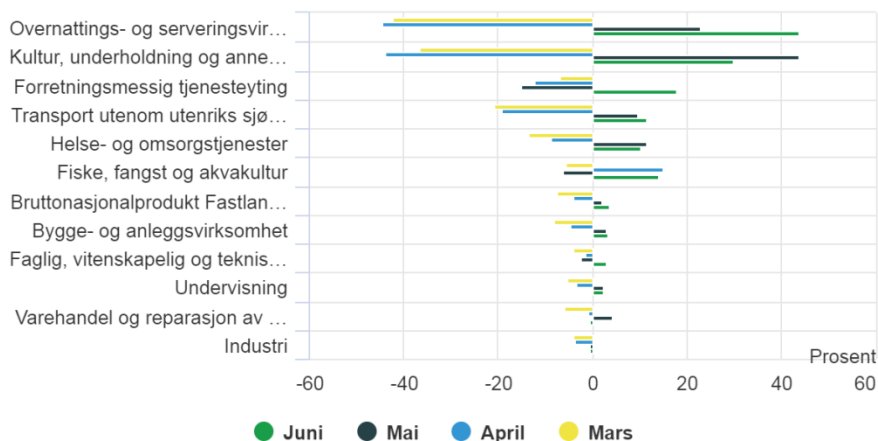
Figur 1. Bruttonasjonalprodukt og konsum i husholdninger. Sum tre måneder, rullerende. Sesongjustert. Volumindekser. 2017=100

Kilde: Nasjonalregnskap, Statistisk sentralbyrå.

Husholdningenes konsum økte nærmere 9 prosent i juni, etter en oppgang på om lag 5 prosent i mai. I 2. kvartal sett under ett, var nedgangen i husholdningenes konsum 10,3 prosent, til tross for en økning i varekonsumet. Konsumet i offentlig forvaltning steg 1,3 prosent i juni og falt drøye 2 prosent i 2. kvartal.

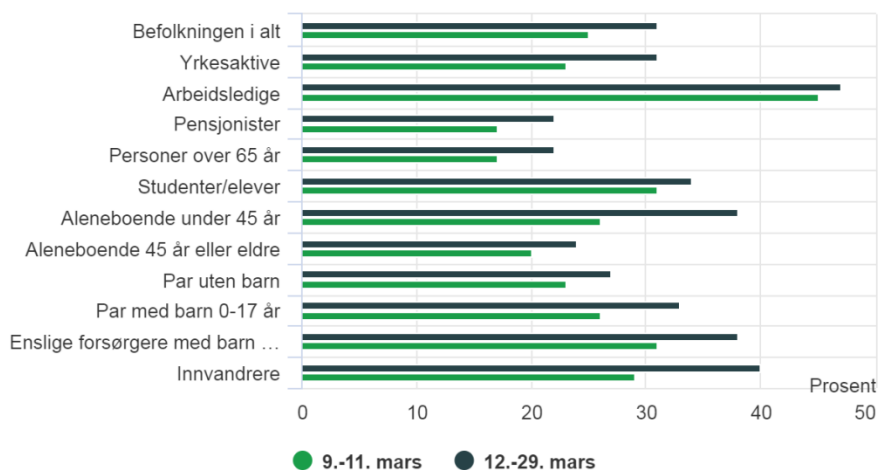
Figur 3. Utvalgte næringer. Faste 2017-priser. Måned. Prosentvis volumendring

Kilde: Nasjonalregnskap, Statistisk sentralbyrå.

SSB gjennomførte en webundersøkelse om livskvalitet fra 9. til 29. mars i år. Det ble altså gjennomført intervjuer både før og etter de inngrepene koronatiltakene ble innført 12. mars da blant annet skoler og barnehager ble stengt. Blant de som besvarte undersøkelsen i dagene før tiltakene ble innført, svarer 25 prosent av befolkningen i alt at de er mye bekymret. Blant de som besvarte undersøkelsen på eller etter 12. mars, har andelen som er mye bekymret, økt til 31 prosent. Samtidig har det vært en tilsvarende nedgang i andelen som opplever lite bekymring. Man ser en økning i andelen som er mye bekymret i alle grupper som er analysert, vist i figur under.

Figur 1. Andel som opplever mye bekymring

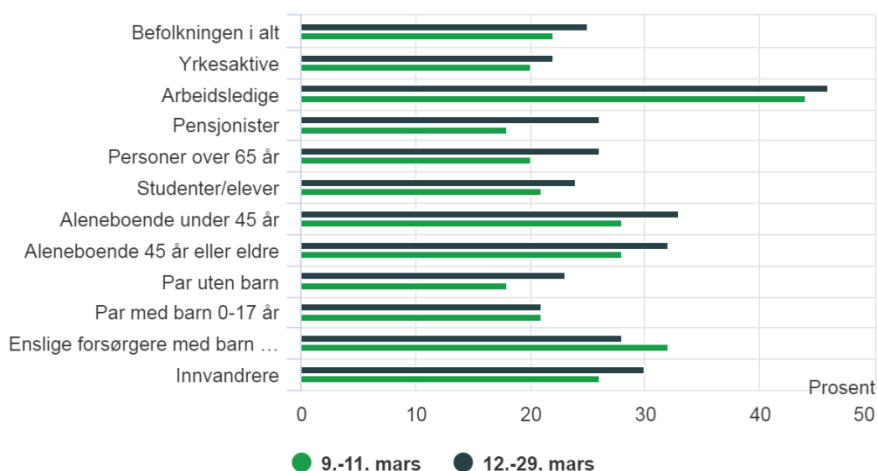

Kilde: Livskvalitetsundersøkelsen 2020, foreløpige tall, Statistisk sentralbyrå.

Flere svarer også at de opplever lite glede blant de som besvarte undersøkelsen etter tiltakene ble innført sammenliknet med dem som svarte i dagene før. Her er imidlertid forskjellene mindre enn for opplevelsen av bekymring. I dagene før tiltakene ble innført svarte 22 prosent¹ i befolkningen at de opplever lite glede, mens andelen er på 25 prosent¹ etter tiltakene ble innført. Det har samtidig vært en tilsvarende nedgang i andelen som opplever mye glede.

Økningen i andelen som opplever lite glede, er størst blant pensjonister og personer over 65 år, og minst for barnefamilier. For par med barn er andelen den samme etter tiltakene ble innført, mens den for enslige forsørgere er lavere under tiltakene.

Figur 2. Andel som opplever lite glede

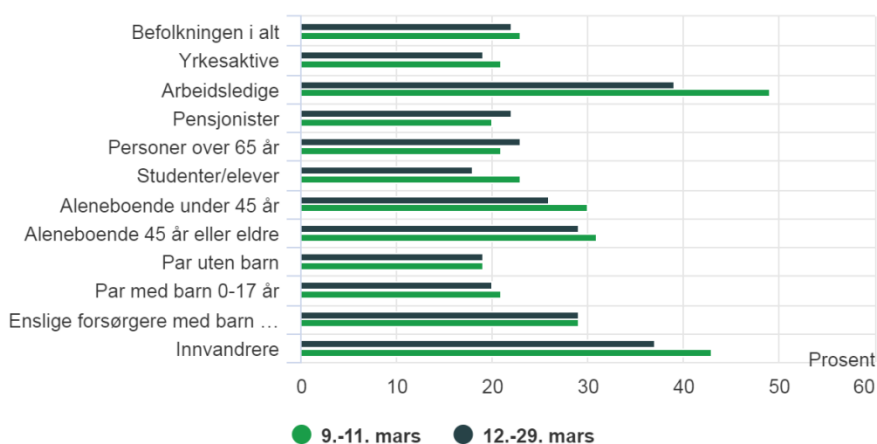
Kilde: Livskvalitetsundersøkelsen 2020, foreløpige tall, Statistisk sentralbyrå.

Et av undersøkelsens hovedspørsmål er hvor fornøyd man er med livet sitt for tiden. På dette spørsmålet ser man også noen utslag i andelen med høy tilfredshet, som er noe lavere blant de

som svarte etter tiltakene ble innført (26 prosent) enn de som besvarte før tiltakene ble innført (28 prosent).

I undersøkelsen har man spurt hvor mange personer man står så nær at man kan regne med dem hvis man får store personlige problemer. Etter tiltakene ble innført oppgir vi at vi har noen flere vi kan regne med. Andelen som har 2 eller færre personer de kan regne med, er i befolkningen i alt på 23 prosent før tiltakene ble innført, og på 22 prosent etter tiltakene ble innført.

Figur 4. Andel med 2 eller færre de kan regne med ved store personlige problemer

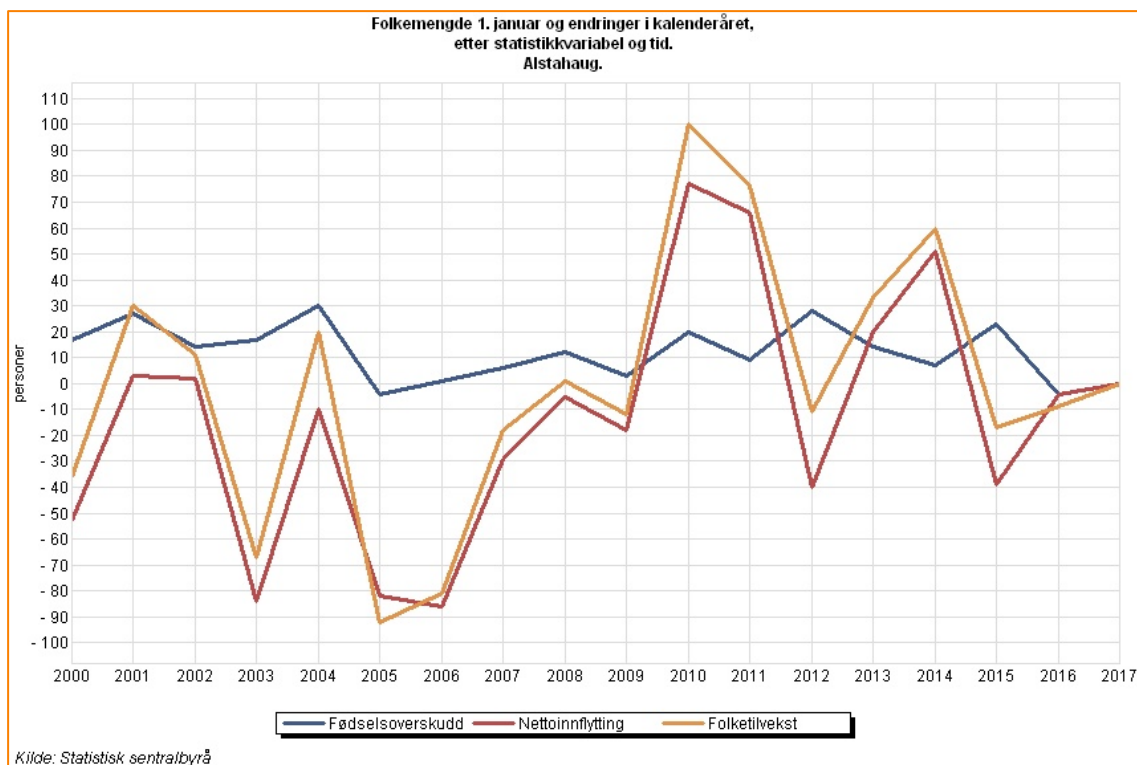
Kilde: Livskvalitetsundersøkelsen 2020, foreløpige tall, Statistisk sentralbyrå.

Vi forventer å se konsekvensene av pandemi og tiltakene som er iverksatt i en rekke av faktorer som kan påvirke folkehelsen, som eksempelvis økonomi, utdanning, arbeid og sosiale forhold.

Befolkningsutvikling og sammensetning

Befolkningen i Alstahaug kommune per fjerde kvartal 2019 er 7447. Dette er en liten økning på 0,26 %, eller 19 stk. siden den forrige planstrategien ble utarbeidet i 2017. Det har likevel vært befolkningsnedgang siste år, og dette er en trend i hele Nordland. Om man ser på befolkningsutviklingen i et litt lengre perspektiv ser man at befolkningen i Alstahaug kommune har ligget ganske stabilt rundt 7500 siden midten av 70-tallet.

Befolkningsframskrivinger etter hovedalternativet antyder en vekst på 7,6 % frem mot 2040.

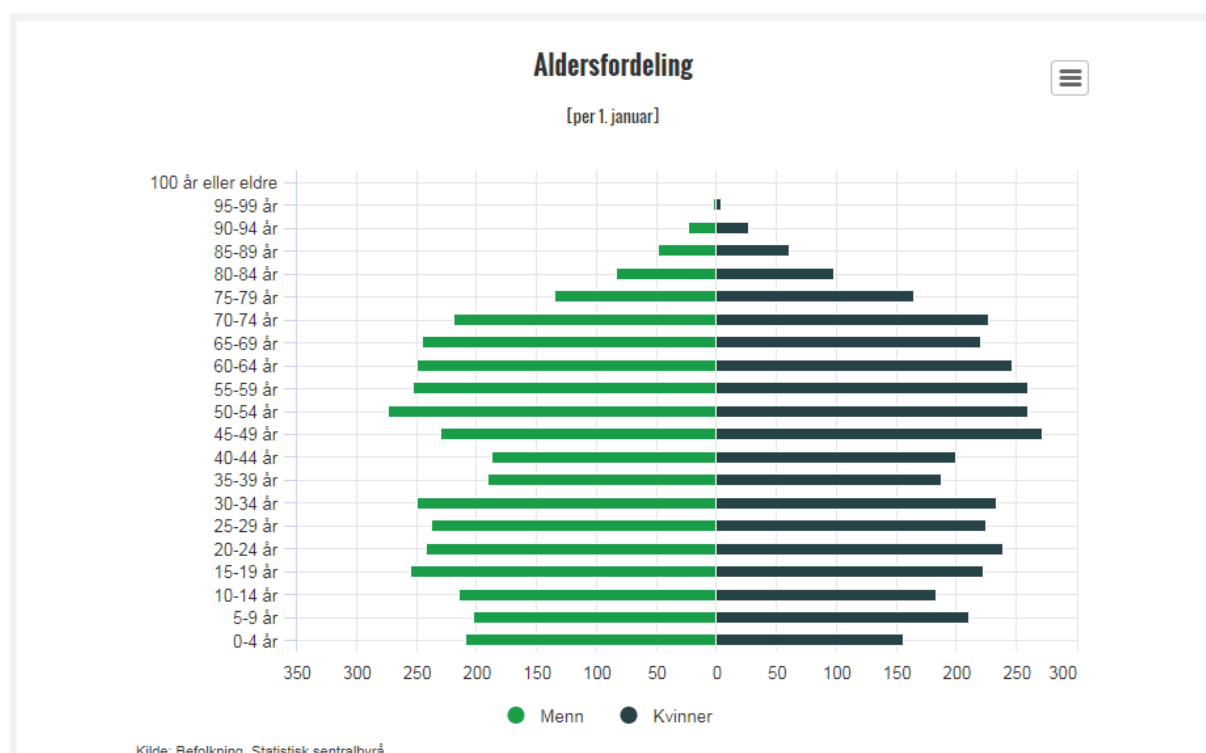
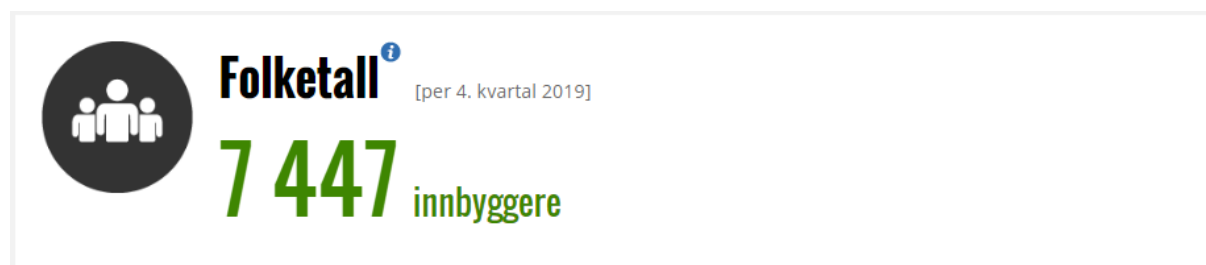
Inn og utflytting i samme periode veksler men kurvene følger stort sett hverandre. På slutten av 70-tallet er det en periode med større innflytting enn utflytting. Mot slutten av 80-tallet og begynnelsen av 90-tallet er det en høyere utflytting enn innflytting. Når man ser på fødselstall ser man at disse er synkende og nær halvert fra 1965 og til 2017. Når folketallet likevel holder seg stabilt, grunnes dette flere forhold, blant annet at befolkningen som helhet blir eldre, samt at det innvandrer flere enn det utvandrer. Per dags dato utgjør innvandrerbefolkningen 12 %, noe som er lavere enn HALD, KOSTRA gruppe og landsgjennomsnitt. Ytterligere nedgang i innvandring vil påvirke befolkningsutviklingen, og denne utviklingen vil ha konsekvenser for flere kommuner i distriktsnorge.

Når man ser på alderssammensetningen ser man at hovedvekten av befolkningen i Alstahaug befinner seg mellom 40 og 69, ca. 40 % befinner seg i denne kategorien. Befolkningen i Alstahaug kommune øker i alder, dette vil gi en eldrebølge som kommunen må være rustet for å møte. Om man ser på tabellen under ser man tydelig forskyvning i alder.

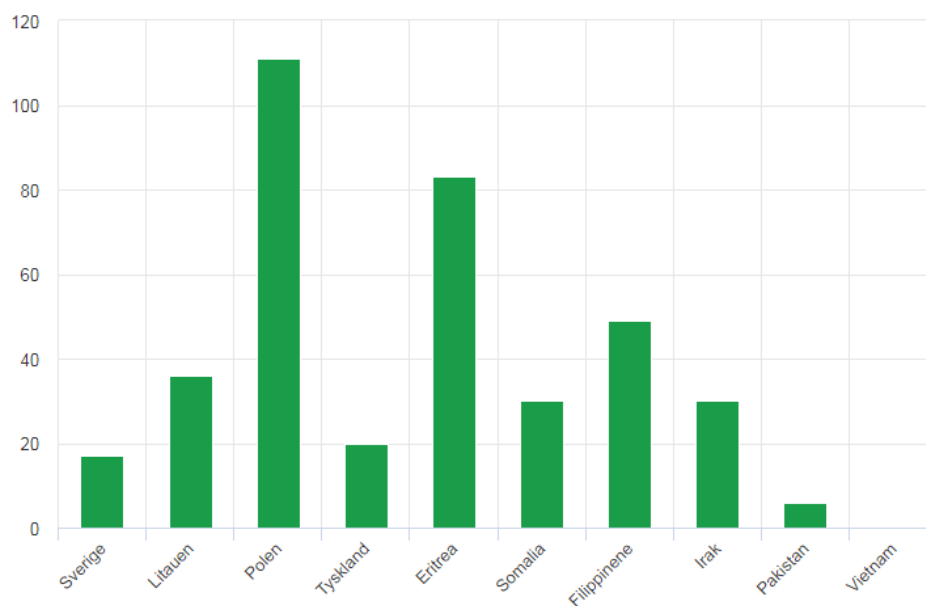
Alder	2015	2019
1-5 år	396	370
6-12 år	588	566
13-17 år	488	462
18-24 år	709	662
25-66 år	3974	3952
67-79 år	901	1013
Over 80 år	307	348

Alstahaug kommune har 3356 privathusholdninger, og i snitt 2,15 per husholdning. Dette er omtrent som nabokommuner og på landsgjennomsnittet.

Det er verd å merke seg at Alstahaug har en signifikant lavere andel enslige over 80, enn HALD-kommunene, KOSTRA-gruppe og Nordland for øvrig.

Personer med innvandrerbakgrunn. Utvalgte land.

Kilde: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, Statistisk sentralbyrå.

Figuren viser hvor mange personer som bor i kommunen som enten har innvandret selv eller er barn av to innvandrere med bakgrunn fra utvalgte land.

Du finner flere tall om dette temaet i statistikken [Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre](#).

Oppvekst og levekår

Barn i lavinntektsfamilier øker: 2015 - 9,7 % → 2018 – 10,4 %

Unge uføretrygdede (18-44 år) øker: 2013 - 3,7 % → 2018 - 4,6 %

Utdanningsnivå og frafall i vgs: Utdanningsnivået i kommunen er lavere enn landsgjennomsnittet. Andelen som ikke fullfører videregående skole i Alstahaug kommune er nå for første gang på 10 år lavere (19 %) enn landsgjennomsnittet (20 %). Nedgangen i andel som ikke fullfører videregående skole har i hovedsak skjedd blant elever med foreldre som har videregående eller høyere utdanning.

Mobbing: 9,3 % av ungdomsskoleelever oppgir å bli utsatt for mobbing hver 14.dag eller oftere i 2018. Tall for 2019 viser 7 %. For ungdomsmiljøet viser ekskludering seg som den mest vanlige formen for mobbing. Ung Data undersøkelsene kartla et høyere antall elever som opplevde mobbing i 8. trinn enn 10.trinn. Dette kan tyde på at overgangen til ungdomsskolen er spesielt kritisk i forhold til inkludering.

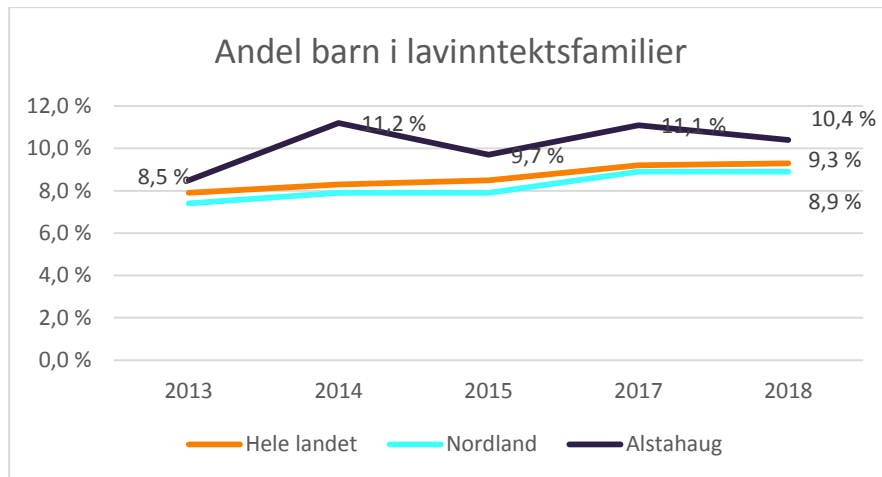
Vold: 10 % av ungdomsskoleelevene oppgir å ha blitt utsatt for trusler om vold. 14 % er blitt slått uten å få synlige merker, mens 2 % har måtte få legebehandling på grunn av vold. Gutter er oftere representert i voldssaker enn jenter og trenden lokalet er at voldshendelsene er blitt mer alvorlige de siste årene.

Skulking: 21 % av ungdomsskoleelevene i kommunen har skulket skolen 1 gang eller mer. 9 % har skulket flere enn 1 gang. Å skulke skolen, særlig når dette skjer gjentatte ganger – kan være et uttrykk for enkeltelevers manglende motivasjon for læring og er en god pekepinn på manglende skoletrivsel eller utfordrende hjemmeforhold.

Skoletrivsel: Andel elever i 7.trinn som trives godt på skolen: 89 %. Andel elever i 10.trinn som trives godt på skolen: 84 %. Lokale undersøkelser viser at de med spesialundervisning trives mindre enn resten av gruppa. Det har vært en økning i andelen unge som; kjeder seg på skolen, det er flere ungdommer som ofte gruer seg til å gå på skolen enn for noen år siden. Endringene gjelder for begge kjønn.

Nasjonale prøver: I både lesing og regning har kommunen en høyere andel elever på laveste mestringsnivå på både 5. og 8.trinn sammenliknet med nasjonale tall. For lesing har andelen på laveste mestringsnivå på 5.trinn lokalt gått nedover de siste årene og man nærmer seg nasjonalt nivå.

Barn som bor i husholdninger med lavinntekt

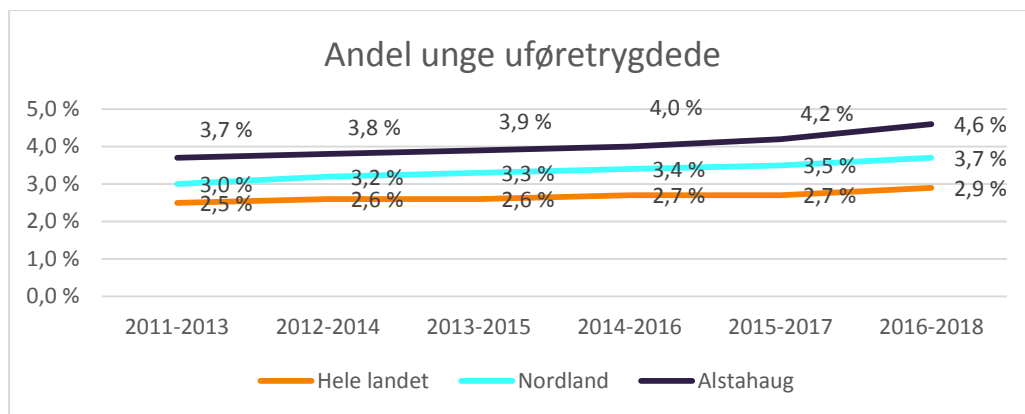
Figuren over viser barn (0-17 år) som bor i husholdninger med inntekt under 60 % av nasjonal medianinntekt. Diagrammet viser at andelen barn i lavinntektsfamilier varierer noe fra år til år men at trenden er økende. I 2018 var andelen barn i lavinntektsfamilier høyere lokalt (10,4 %) sammenliknet med både Nordland fylke (9,3 %) og nasjonalt (8,9 %).

Inntekstulikhet

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hele landet	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Nordland	2,5	2,5	2,5	2,5	2,6	2,6
Alstahaug	2,5	2,6	2,6	2,5	2,6	2,5

Tabellen over viser forholdet mellom inntekten til den personen som befinner seg på 90-prosentilen og den som befinner seg på 10-prosentilen. Dette er altså inntekten til den som har den 90 % høyeste inntekten i befolkningen sammenlignet med den som har den 10 % laveste inntekten. Sagt på en annen måte: Om man sorterer 100 personer stigende etter inntekt, er P90/P10 forholdet mellom inntektene til person nummer 90 (den tiende høyeste) og person nummer 10 (den tiende laveste). Inntekstulikheten lokalt ligger noe under nasjonalt nivå.

Unge uføretrygdete

Uføreytelser er stønadsordninger for å sikre inntekt til livsopphold for personer 18-66 år som har fått inntektsevnen varig nedsatt på grunn av sykdom eller funksjonshemming. Figuren viser andel unge uføre i alderen 18-44 år. Andel unge uføre i 2018 lokalt (4,6 %) ligger over både Nordland (3,7 %) og landet (2,9 %).

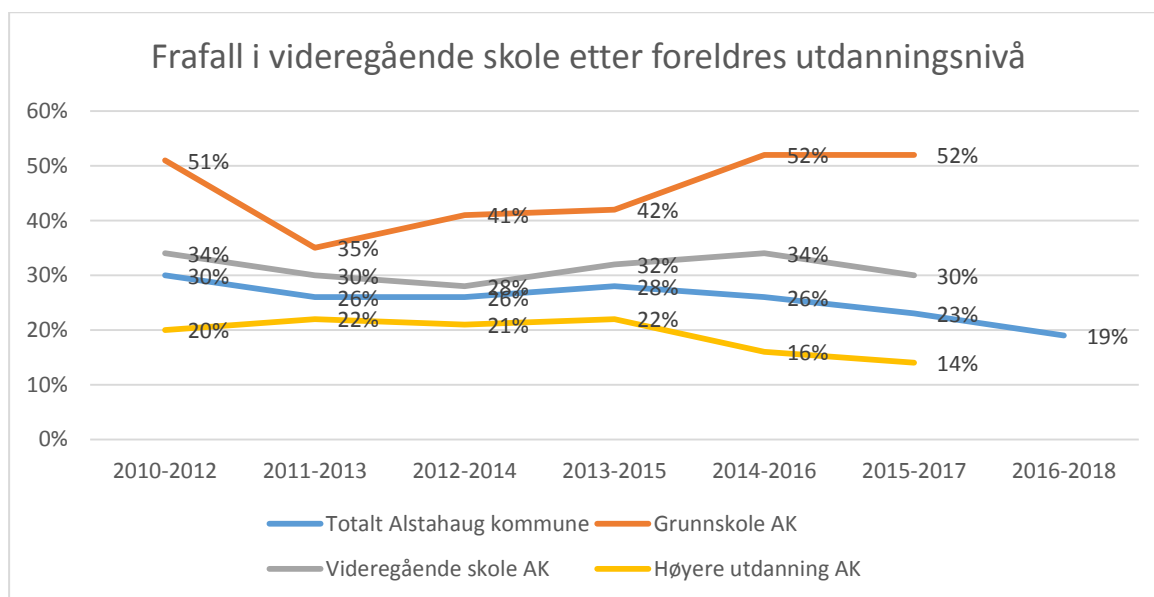
Utdanningsnivå og frafall i vgs

		2014	2015	2016	2017	2018
Hele landet	Grunnskole	17 %	18 %	18 %	19 %	20 %
	Videregående eller høyere	83 %	82 %	82 %	81 %	80 %
	- videregående	36 %	35 %	34 %	33 %	32 %
	- universitet/høgskole	47 %	47 %	48 %	48 %	48 %
Nordland	Grunnskole	22 %	23 %	24 %	25 %	26 %
	Videregående eller høyere	78 %	77 %	76 %	75 %	74 %
	- videregående	40 %	39 %	38 %	37 %	36 %
	- universitet/høgskole	37 %	38 %	38 %	38 %	38 %
Alstahaug	Grunnskole	22 %	23 %	24 %	25 %	26 %
	Videregående eller høyere	78 %	77 %	76 %	75 %	74 %
	- videregående	40 %	38 %	36 %	36 %	34 %
	- universitet/høgskole	38 %	39 %	40 %	39 %	40 %

Tabellen over viser andel personer med et gitt utdanningsnivå som høyeste fullførte utdanning i prosent av alle med oppgitt utdanningsnivå. I Alstahaug kommune har vi et lavere utdanningsnivå enn landet som helhet.

År		2010-2012	2011-2013	2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018
Geografi	Foreldrenes utdanningsnivå							
Hele landet	totalt	25 %	24 %	24 %	23 %	22 %	21 %	20 %
	grunnskole	48 %	47 %	46 %	45 %	43 %	41 %	39 %
	videregående	28 %	27 %	27 %	26 %	25 %	24 %	22 %
	universitet/ høgskole	15 %	15 %	15 %	14 %	14 %	13 %	12 %
Nordland	totalt	30 %	30 %	29 %	28 %	26 %	25 %	24 %
	grunnskole	51%	50 %	51 %	50 %	48 %	44 %	42 %
	videregående	32 %	32 %	31 %	31 %	30 %	29 %	28 %
	universitet/ høgskole	21 %	20 %	20 %	18 %	17 %	17 %	16 %
Alstahaug	totalt	30 %	27 %	28 %	29 %	28 %	23 %	19 %
	grunnskole	51 %	35 %	41 %	44 %	57 %	52 %	n/a
	videregående	34 %	31 %	31 %	35 %	36 %	30 %	n/a
	universitet/ høgskole	20 %	21 %	21 %	20 %	16 %	14 %	n/a

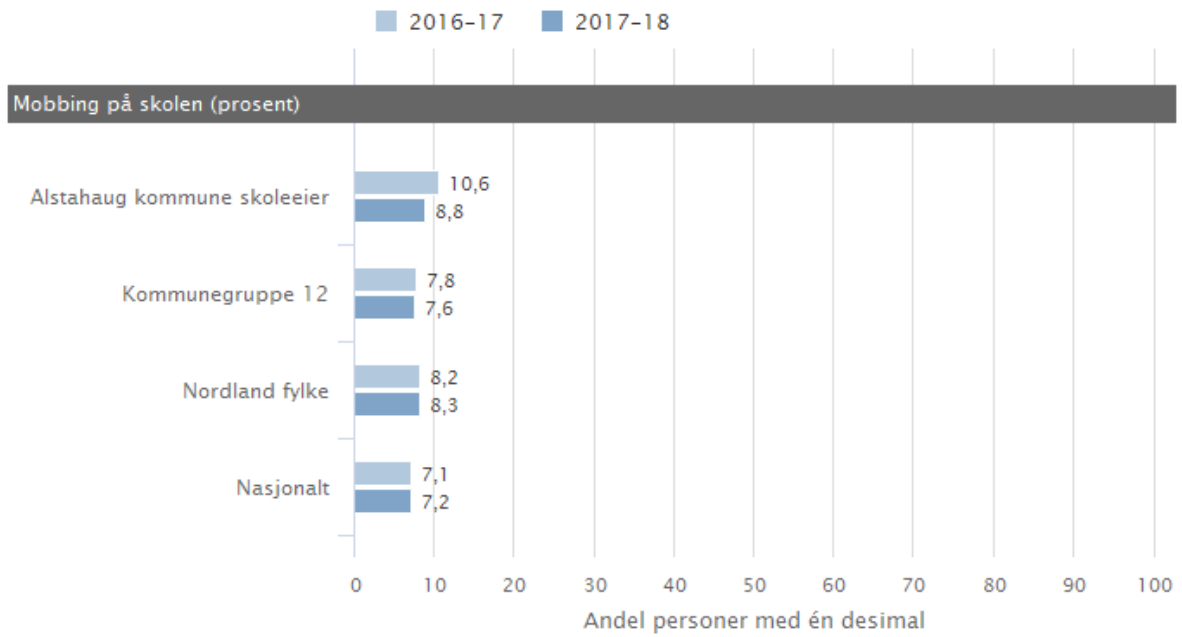
Tabellen over viser frafall i videregående skole etter foreldrenes utdanningsnivå.

Utdanningsnivået i kommunen er lavere enn landsgjennomsnittet og andelen som ikke fullfører videregående skole i Alstahaug kommune er nå for første gang på 10 år er lavere (19 %) enn landsgjennomsnittet (20 %). Videre ser man at andelen som ikke fullfører videregående øker jo lavere utdanningsnivå foreldrene har. Av figuren over ser man at frafallet går ned i de to gruppene der utdanningsnivået blant foreldre er høyest.

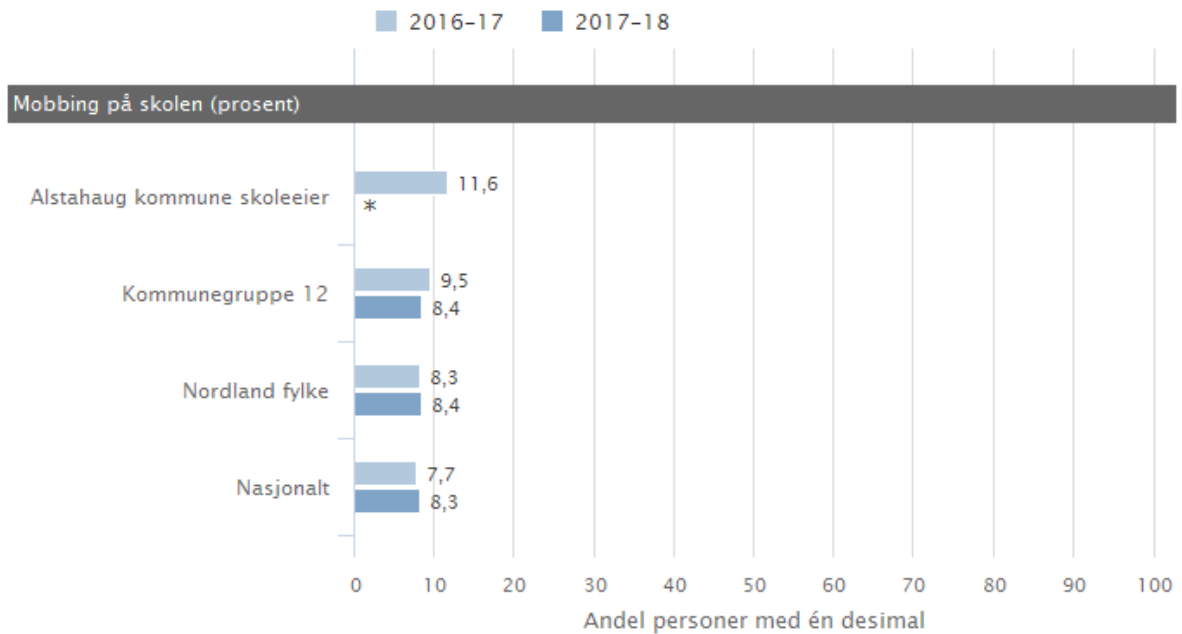
Mobbing

Elevundersøkelsen 7.trinn

Alstahaug kommune skoleeier, Grunnskole, Mobbing på skolen (prosent), Offentlig, Trinn 7, Begge kjønn

Elevundersøkelsen 10.trinn

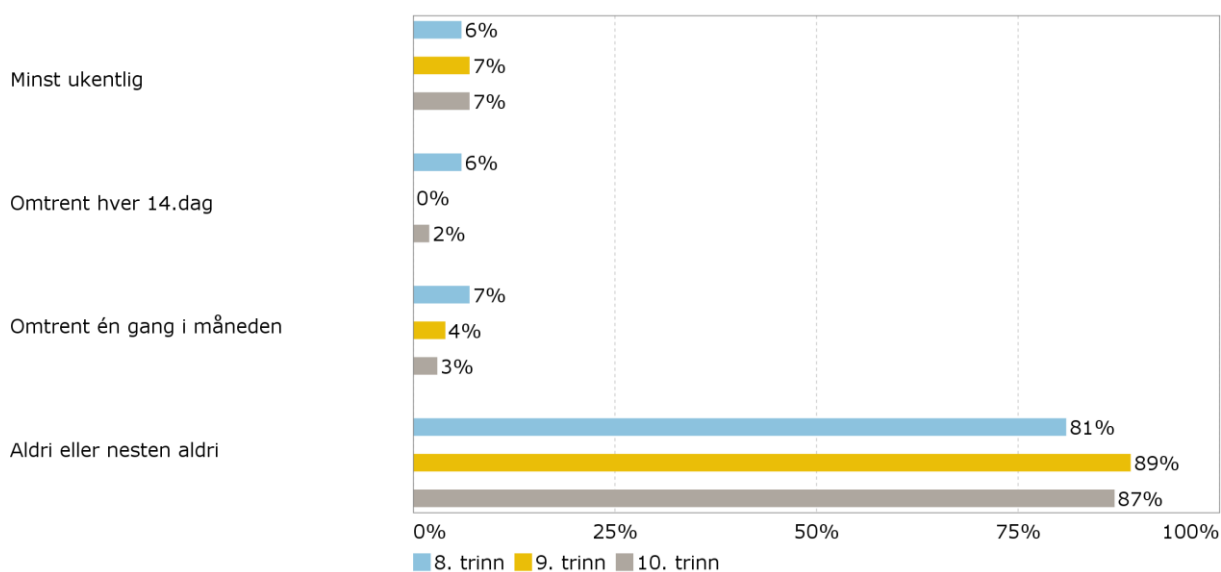
Alstahaug kommune skoleeier, Grunnskole, Mobbing på skolen (prosent), Offentlig, Trinn 10, Begge kjønn

Ungdata 8.-10.klasse

Blir du utsatt for plaging, trusler eller utfrysning av andre unge på skolen eller i fritida?

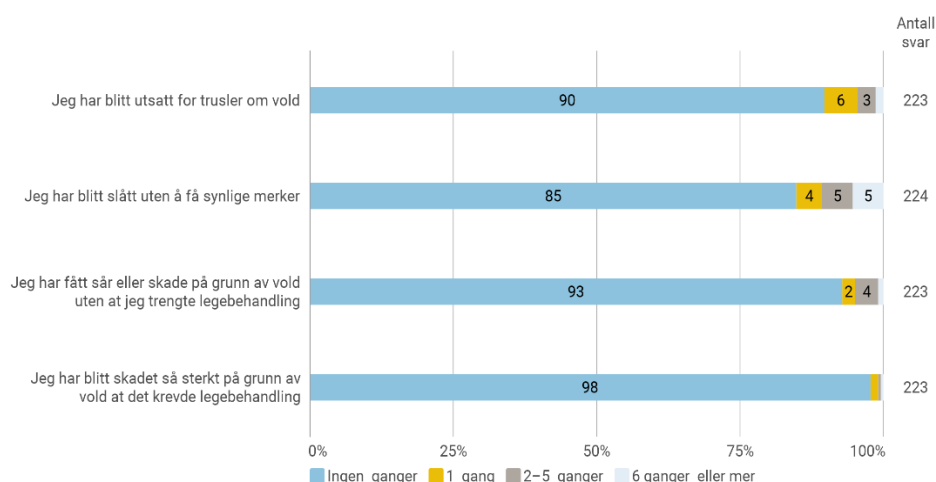
	2013	2015	2018	2019
Hele landet	7,0 %	7,2 %	7,6 %	
Nordland		9,4 %	9,5 %	
Alstahaug	8,1 %	11,4 %	9,3 %	7,0 %

Tabellen over viser andel av ungdomsskoleelever som oppgir at de blir utsatt for plaging, trusler eller utfrysning av andre unge på skolen eller i fritida hver 14.dag eller oftere.

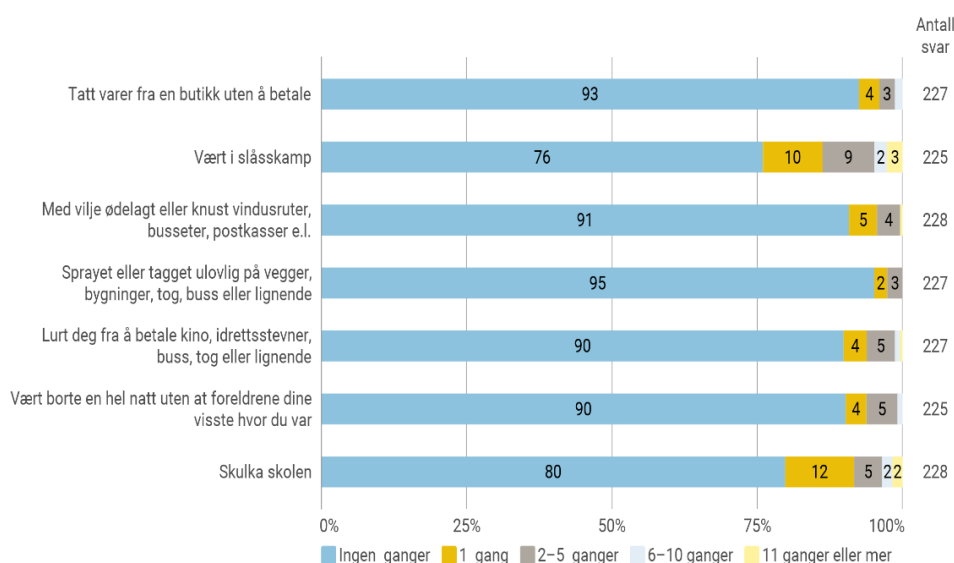
Diagrammet over viser svarfordeling i Alstahaug kommune etter klassetrinn på spørsmålet: *Blir du utsatt for plaging, trusler eller utfrysning av andre unge på skolen eller i fritida?*

Vold

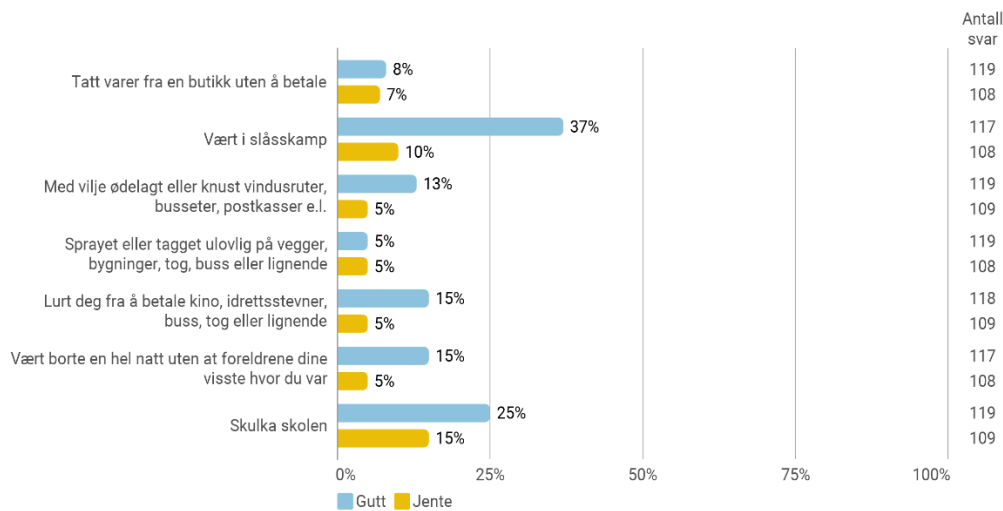
Diagrammet over viser svarfordeling fra ungdomsskoleelever i Alstahaug kommune på spørsmål som omhandler vold og trusler. 10 % av ungdomsskoleelevene oppgir å ha blitt utsatt for trusler om vold. 14 % er blitt slått uten å få synlige merker, mens 2 % har måtte få legebehandling på grunn av vold. Informasjon fra SLT-koordinator lokalt: Gutter er oftere representert i voldssaker enn jenter og trenden lokalet er at voldshendelsene er blitt mer alvorlige de siste årene.

Skulking

Diagrammet over viser svarfordeling fra ungdomsskoleelever i Alstahaug kommune på spørsmål som omhandler skulking. *Hvor mange ganger har du vært med på, eller gjort noe av dette det siste året (de siste 12 månedene)?*

Lovbrudd

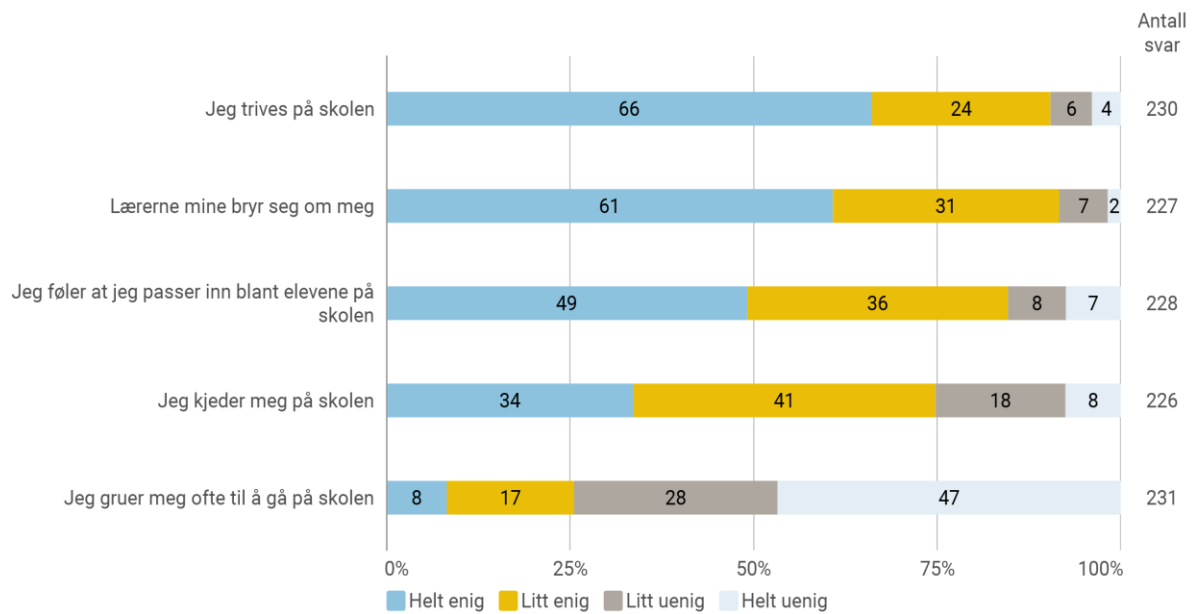
Diagrammet over viser svarfordeling fra ungdomsskoleelever i Alstahaug kommune på spørsmål som omhandler lovbrudd. Hvor mange ganger har du vært med på, eller gjort noe av dette det siste året (de siste 12 månedene)? Svarfordeling etter kjønn.

Skoletrivsel

Elevundersøkelsen 7. og 10.trinn

Skoleår		2009/10-2014/15	2010/11-2015/16	2011/12-2016/17	2013/14-2017/18	2014/15-2018/19
	Klassetrinn					
Hele landet	7. trinn	89 %	90 %	91 %	91 %	91 %
	10. trinn	85 %	85 %	86 %	86 %	85 %
Nordland	7. trinn	85 %	86 %	87 %	88 %	88 %
	10. trinn	81 %	82 %	82 %	82 %	82 %
Alstahaug	7. trinn	87 %	89 %	88 %	89 %	87 %
	10. trinn	86 %	85 %	83 %	84 %	87 %

Ungdata 8.-10.trinn

Diagrammet over viser svarfordeling fra ungdomsskoleelever i Alstahaug kommune på spørsmål som omhandler skoletrivsel.

Nasjonale prøver

I både lesing og regning har kommunen en høyere andel elever på laveste mestringsnivå på både 5. og 8.trinn. For lesing har andelen på laveste mestringsnivå på 5.trinn lokalt gått nedover de siste årene og man nærmer seg nasjonalt nivå.

Lesing

Andel 5. og 8. klassinger på de ulike mestringsnivåene i lesing, i prosent av alle 5./8.klassinger som tok nasjonale prøver. Kommunens tall omfatter elever som er bosatt i kommunen. Statistikken viser 3-års glidende gjennomsnitt (dvs. gjennomsnitt for overlappende 3-årsperioder).

5.klassinger har tre mestringsnivåer der mestringsnivå 1 er lavest.

8.klassinger har fem mestringsnivåer der mestringsnivå 1 er lavest

Skoleår		2011/12- 2013/14	2012/13- 2014/15	2013/14- 2015/16	2014/15- 2016/17	2015/16- 2017/18	2016/17- 2018/19
Geografi	Klassetrinn						
Hele landet	5. trinn	25,4 %	24,9 %	23,8 %	24,3 %	24,4 %	24 %
	8. trinn	7,2 %	7,6 %	7,9 %	8,9 %	8,9 %	9 %
Nordland	5. trinn	29,2 %	29,7 %	28,8 %	28,7 %	28,1 %	27 %
	8. trinn	8,2 %	8,5 %	8,9 %	9,9 %	10,4 %	11 %
Alstahaug	5. trinn	27,4 %	30,3 %	30,5 %	30,5 %	27,8 %	25 %
	8. trinn	7,2 %	7,2 %	8,3 %	11,3 %	13,2 %	15 %

Regning

Andel 5. og 8. klassinger på de ulike mestringsnivåene i regning, i prosent av alle 5./8.klassinger som tok nasjonale prøver. Kommunens tall omfatter elever som er bosatt i kommunen. Statistikken viser 3-års glidende gjennomsnitt (dvs. gjennomsnitt for overlappende 3-årsperioder).

5.klassinger har tre mestringsnivåer der mestringsnivå 1 er lavest.

8.klassinger har fem mestringsnivåer der mestringsnivå 1 er lavest

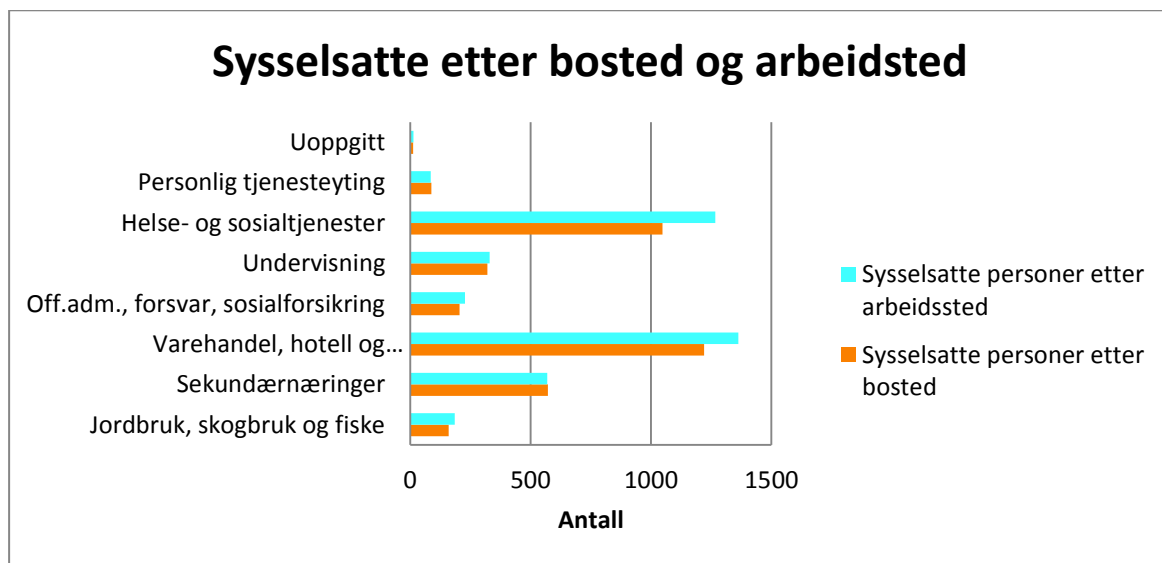
Skoleår		2011/12- 2013/14	2012/13- 2014/15	2013/14- 2015/16	2014/15- 2016/17	2015/16- 2017/18	2016/17- 2018/19
Hele landet	5. trinn	26,7 %	25,6 %	24,9 %	23,7 %	23,2 %	23,0 %
	8. trinn	6,2 %	7,6 %	8,2 %	8,4 %	7,5 %	7,8 %
Nordland	5. trinn	33,9 %	33,6 %	33,8 %	31,6 %	28,9 %	27,5 %
	8. trinn	7,3 %	8,8 %	9,3 %	9,2 %	8,7 %	9,6 %
Alstahaug	5. trinn	24,1 %	21,5 %	20,6 %	23,9 %	25,8 %	27,7 %
	8. trinn	10,6 %	10,3 %	8,9 %	9,1 %	8,0 %	8,8 %

Næringsliv og sysselsetting

Kommunen har et variert næringsliv, med verkstedindustri, skipsbygging, oljeforsyningsbase, havbruk, landbruk og handel.

Ved utarbeidelsen av forrige planstrategi hadde optimismen som følge av etableringene på Horvnes lagt seg noe. Landaktiviteten har gått gradvis ned, selv om det enda er basedrift. Næringsarealene og kompetansen finnes stadig, og det er både en utfordring og en mulighet hvordan denne ressursen kan utnyttes.

Sandnessjøen har fått et økonomisk løft siste år gjennom åpningen av et nytt kjøpesenter i sentrum. Dette gjenspeiler seg i det statistiske materialet, der vi ser at detaljvarehandelen i kommunen og nabokommunene har økt i årene etter åpning.

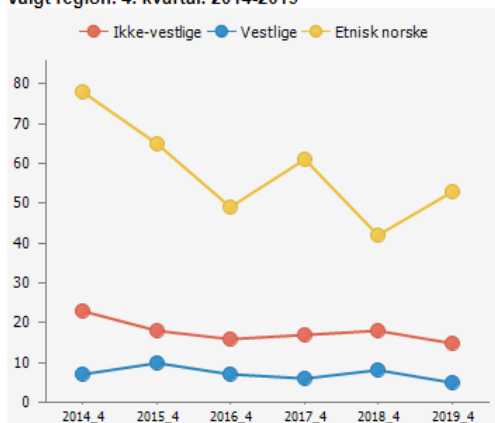
Mange pendler inn til Alstahaug for å jobbe, særlig i sekundær og tertiærnæringerne.

Arbeidsledighet

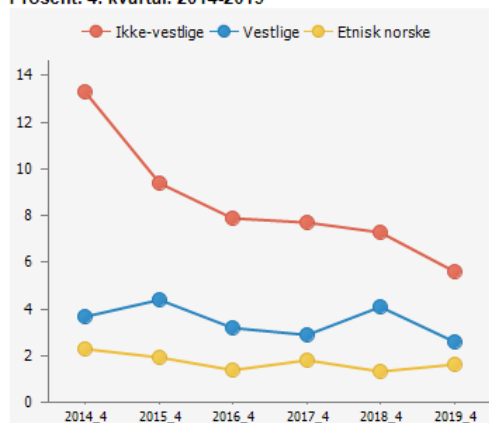
	2018	2019	Februar 2020	Mars 2020	August 2020
Norge	2,4 %	2,3 %	2,3 %	10,6 %	4,3 %
Nordland	1,9 %	1,9 %	1,9 %	8,5 %	3,0 %
Alstahaug	2,0 %	1,6 %	2,0 %	8,8 %	2,8 % (105 stk)
	(i august)	(i august)			

Tabellen over viser arbeidsledigheten i prosent av arbeidsstyrken. For Alstahaug kommune har arbeidsledigheten de siste par årene vært på rundt 2 %. I mars 2020 økte arbeidsledigheten dramatisk både lokalt og nasjonalt i forbindelse med korona-pandemien. I august 2020 var arbeidsledigheten lokalt nede på 2,8 % som tilsvarer et antall på 105 personer.

Antall arbeidsledige etter landbakgrunn.
Valgt region. 4. kvartal. 2014-2019

Andel arbeidsledige etter landbakgrunn. Valgt region.
Prosent. 4. kvartal. 2014-2019

Kilde: KommuneProfilen

Arbeidsledigheten for gruppen ikke-norske innvandrere er høyere enn for etnisk norske. For vestlige innvandrere var den 2,6 prosent i siste kvartal 2019 og 5,6 prosent for ikke-vestlige innvandrere.

Miljø

Herunder Fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø

Fornøyd med lokalmiljøet: 69 % av ungdomsskoleelever svarer at de er fornøyd med lokalmiljøet. Andelen har økt fra 59 % i 2013. Tall for landet har ligget på 70% hele perioden.

Medlem i fritidsorganisasjon: 66 % av ungdomsskoleelever er med i en fritidsorganisasjon. Tall for landet er 66 %.

Treffsteder for unge: 58 % av ungdomsskoleelever i kommunen opplever at tilbudet er bra når det gjelder treffsteder for unge på fritiden.

Fortrolig venn: 90 % av ungdomsskoleelever i kommunen sier at de har minst en fortrolig venn man kan stole på.

Ensomhet: 17 % av ungdomsskoleelever i kommunen oppgir å være mye plaget av ensomhet.

Valgdeltakelse: Valgdeltakelsen ved kommunevalget hadde økt fra 54,1 % i 2015 til 64,4 % i 2019. Ved stortingsvalget i 2017 var det en valgdeltakelse på 71,8 % i Alstahaug kommune. Dette er noe lavere enn landet.

Friluftsliv: I Alstahaug kommune har man god tilgang på friluftsområder. Tall fra den lokale undersøkelsen *Nærmiljøet mitt* som ble gjennomført i 2018 viser at tilrettelagte tur- og friluftsområder er særlig viktige arenaer for å drive fysisk aktivitet. Det er behov for videreutvikling av friluftsanleggene (skilting, merking, rasteplasser osv)

Lekeplasser: Det er et stort behov for oppgradering og vedlikehold av lekeplasser og andre aktivitetsområder som parker, grøntområder og uteområder ved skoler og barnehager i hele kommunen. Slike områder vil også være viktige sosiale møteplasser for befolkningen. Kun to av kommunens 37 leke- og aktivitetsområder tilfredsstiller kommunens egen norm for lekeplasser vedtatt i 2015. Resterende lekeplassområder har enten nedslitte og ødelagte apparater eller fremstår som tomme areal som private bruker områdene til parkering eller lagring av båter, biler o.l.

Kvalitet på drikkevann: I 2017 hadde Alstahaug kommune 100 % på hygienisk kvalitet og leveringsstabilitet på drikkevannet. 99 % av befolkningen i kommunen er tilknyttet offentlig vannverk.

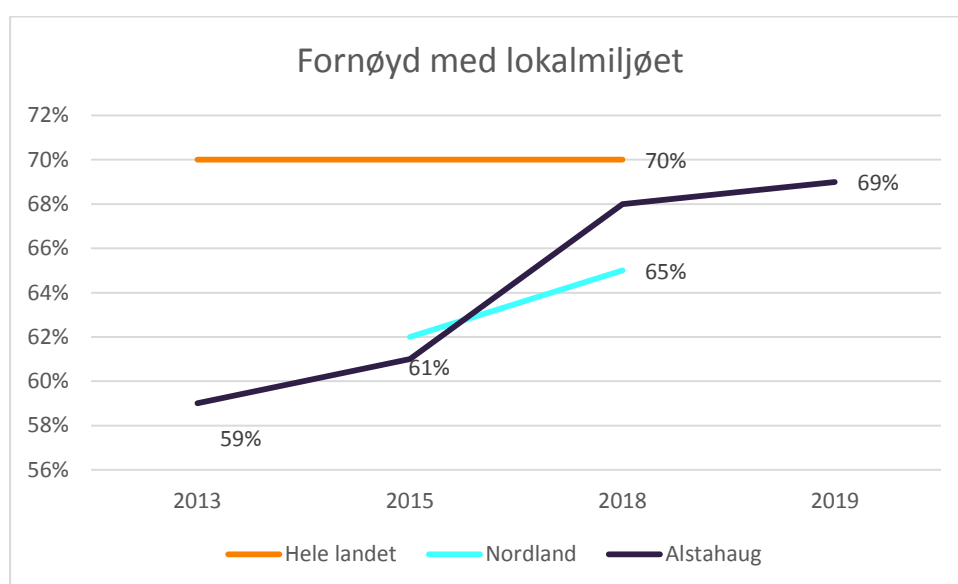
Radon: Det er tidligere målt radon i noen kommunale bygg og det er registrert målinger over anbefalt nivå på 100 bq noen steder. Det ble iverksatt tiltak for å redusere radonforekomsten. Nye målinger er iverksatt vinter/vår 2019.

Luftkvalitet og forurensning: Luftkvaliteten er i kommunen er god. På miljødirektoratets nettsider (www.miljøstatus.no) er følgende områder i kommunen registrert med forurenset grunn: Slipen mekaniske verksted, Sandnessjøen havneområde, Vågendalen (området mellom Kiwi og meieriet), Høvding/Vågen, industriområdet på Siva, deponi ved Ny Jord (i krysset ved fv. 17 og og fv. 138), Sandnessjøen lufthavn Stokka og deponi ved Alstahaug planteskole.

Alle disse områdene er merket med gul påvirkningsgrad som betyr at forurensning er akseptabel med dagens areal- og resipientbruk.

Støy: Biltrafikk langs veien utgjør største del av støybildet i kommunen og består i hovedsak av personbiler og varetransport til detaljhandel og landbruk. Andre støyutsatte steder i kommunen er områder rundt flyplassen og områder i nærheten av industri- og annen næringsvirksomhet.

Fornøyd med lokalmiljøet

Andel ungdomsskoleelever som svarer at de er svært fornøyd eller litt fornøyd med lokalmiljøet.

Medlem i fritidsorganisasjon

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hele landet	63 %	63 %	63 %	64 %	65 %	66 %	66 %	
Nordland				60 %	63 %	62 %	62 %	
Alstahaug		64 %		75 %			69 %	66 %

Andel ungdomsskoleelever som svarte "Ja, jeg er med nå" på spørsmålet: "Er du, eller har du tidligere vært med i noen organisasjoner, klubber, lag eller foreninger - etter at du fylte 10 år?", i prosent av alle som svarte på dette spørsmålet.

Treffsteder for unge

År	2016	2017	2018	2019
Hele landet	50 %	49 %	50 %	49 %
Nordland	46 %	45 %	45 %	48 %
Alstahaug			44 %	58 %

Andel ungdomsskoleelever som svarer «Svært bra» og «Nokså bra» på spørsmålet «Hvordan opplever du at tilbudet til ungdom er når det gjelder lokaler for å treffe andre unge på fritida?», i prosent av alle som svarte på spørsmålet.

Fortrolig venn

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hele landet	90,1 %	90,1 %	90,1 %	90,1 %	89,9 %	90,1 %	90 %	90 %
Nordland				88,6 %	88,1 %	88,1 %	87,6 %	89 %
Alstahaug		84,9 %		90 %			90,1 %	88 %

Andel ungdomsskoleelever som svarte et av alternativene «Ja, helt sikkert» eller «Ja, det tror jeg» på spørsmålet: "Har du minst én venn som du kan stole fullstendig på og kan betro deg til om alt mulig?", i prosent av alle som har svart på dette spørsmålet.

Ensomhet

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hele landet	18,1 %	18,1 %	18,1 %	18,2 %	18,3 %	19,1 %	19,8 %	22 %
Nordland				21,4 %	20,8 %	22,3 %	22,3 %	24 %
Alstahaug		22,9 %		17,2 %			17,3 %	20 %

Andel ungdomsskoleelever som svarer «ganske mye plaget» eller «veldig mye plaget» på spørsmålet: Har du vært plaget av noe av dette i løpet av sist uke: «Følt deg ensom?», i prosent av alle som har svart på dette spørsmålet.

Valgdeltakelse

Valgdeltakelsen ved kommunevalget hadde økt fra 54,1 % i 2015 til 64,4 % i 2019. Ved stortingsvalget i 2017 var det en valgdeltakelse på 71,8 % i Alstahaug kommune. Dette er noe lavere enn landet.

	2015	2017	2019
Hele landet		78,20 %	
Alstahaug	54,10 %	71,80 %	64,40 %

Helserelatert atferd

Fysisk aktivitet: 17 % av ungdomsskoleelevene i kommunen oppgir å være lite fysisk aktive. Dette er noe høyere enn landet og Nordland.

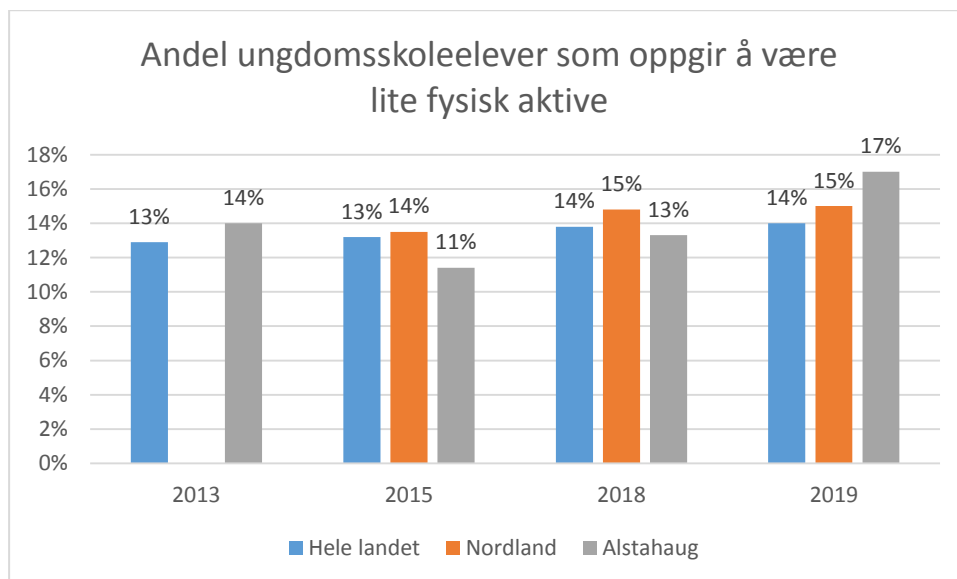
Skjermtid: 49 % av ungdomsskoleelevene i kommunen oppgir å bruke mer enn 4 timer pr dag foran en skjerm utenom skoletid. I Alstahaug kommune er det en høyere andel ungdomsskoleeleven som bruker mer enn fire timer foran skjerm sammenliknet med landet og Nordland.

Alkohol: 13 % av ungdomsskoleelevene i kommunen oppgir å ha vært beruset det siste året. Dette er en markant nedgang fra 2015 hvor 21 % svarte det samme. På de siste målinger er andelen lokalt lavere enn Nordland og på nivå med landet.

Tobakk: Andel kvinner som røyker har gått kraftig ned de siste årene. De siste målinger viser at 4 % av kvinner i kommunen røyker. Blant ungdom er tallet enda lavere. 6 % av jenter i ungdomsskolen oppgir at de snuser daglig/ukentlig mens kun 2 % av guttene gjør det.

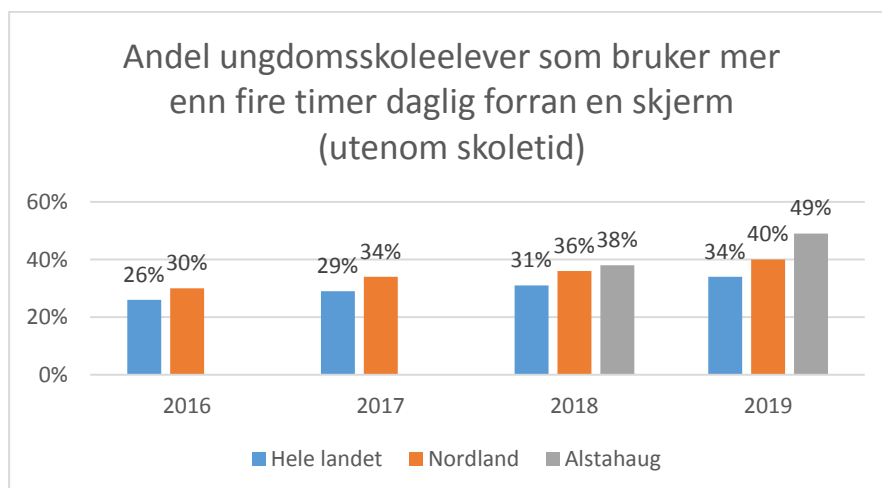
Bruk av hasj/cannabis: 1 % av ungdomsskoleelever i Alstahaug kommune oppgir å ha prøvd å røyke hasj/cannabis/marihuana. Lokalt er det en lavere andel ungdomsskoleelever som oppgir å ha brukt hasj sammenliknet med landet og Nordland. SLT-koordinator rapporterer at de som faller utenfor er særlig i faresonen for å prøve/bruke hasj.

Fysisk aktivitet

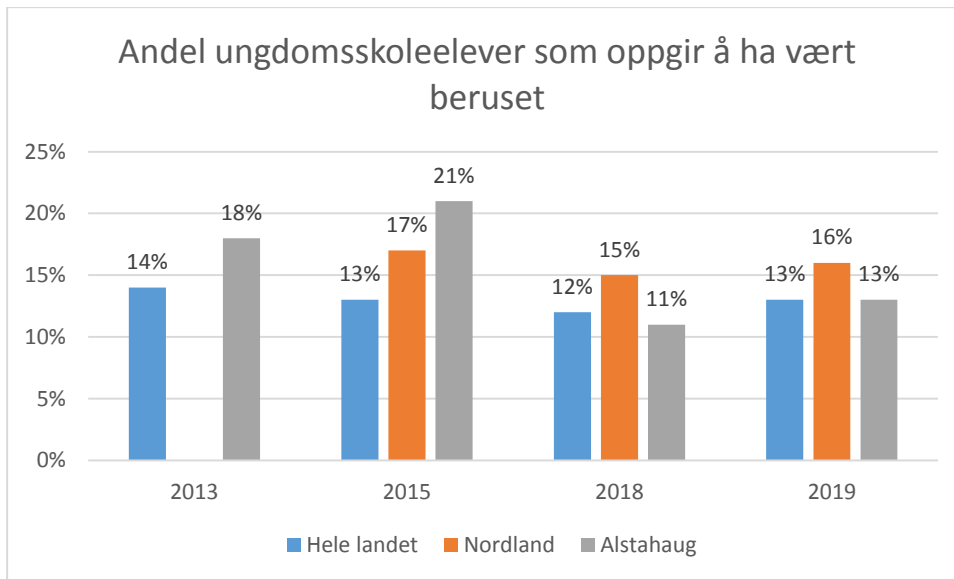
Diagrammet over viser andel ungdomsskoleelever som svarte et av alternativene «1-2 ganger i måneden», «sjelden» eller «aldri» på spørsmålet: "Hvor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller svett?" I Alstahaug kommune er det noe høyere andel ungdommer som oppgir å være lite fysisk aktive sammenliknet med landet og Nordland.

Skjermtid

Diagrammet over viser andel ungdomsskoleelever som svarer «4-6 timer» eller «Mer enn 6 timer» på spørsmålet om hvor lang tid de vanligvis bruker på aktiviteter foran en skjerm (TV, data, nettbrett, mobil) i løpet av en dag, utenom skolen. I Alstahaug kommune er det en høyere andel ungdomsskoleeleven som bruker mer enn fire timer foran skjerm sammenliknet med landet og Nordland.

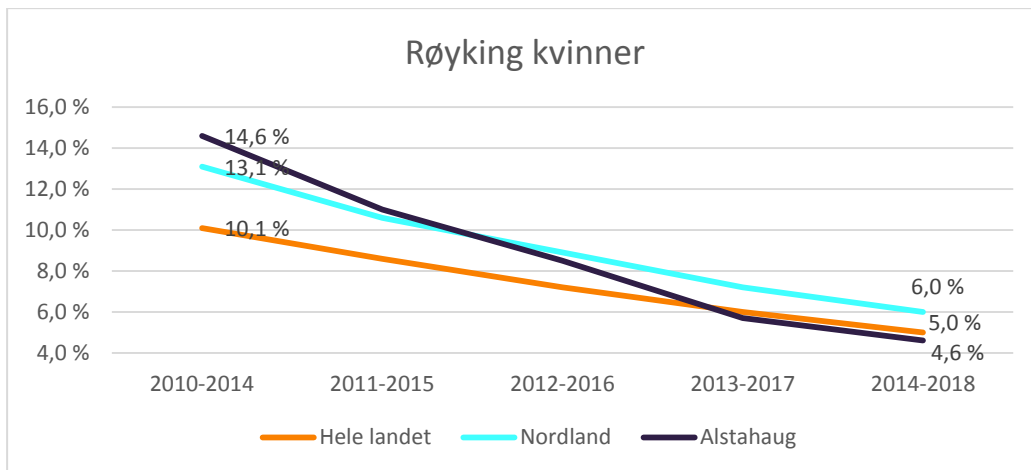
Alkoholbruk

Diagrammet over viser andel ungdomsskoleelever som svarer «1 gang», «2-5 ganger», «6-10 ganger» eller «11 ganger eller mer» på spørsmålet om de det siste året (de siste 12 månedene) har «drukket så mye at du har følt deg tydelig beruset» i prosent av alle som svarte på dette spørsmålet. I Alstahaug kommune har det vært en betydelig reduksjon i andel ungdomsskoleelever som oppgir å ha vært beruset det siste året. På de siste målinger er andelen lokalt lavere enn Nordland og på nivå med landet.

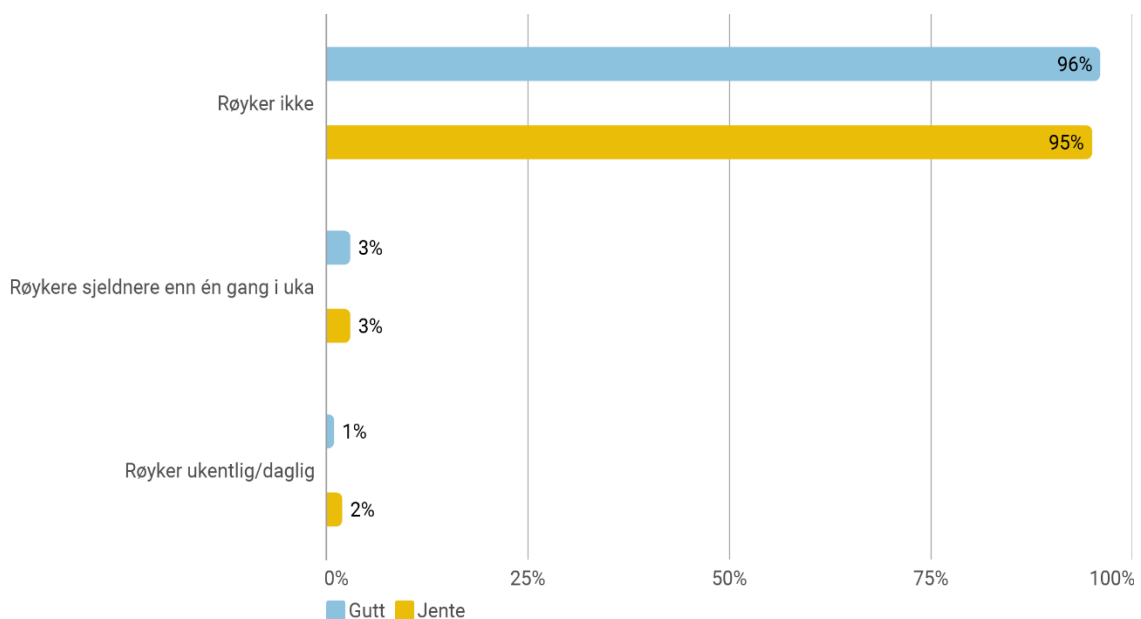
Tobakk

Røyking kvinner

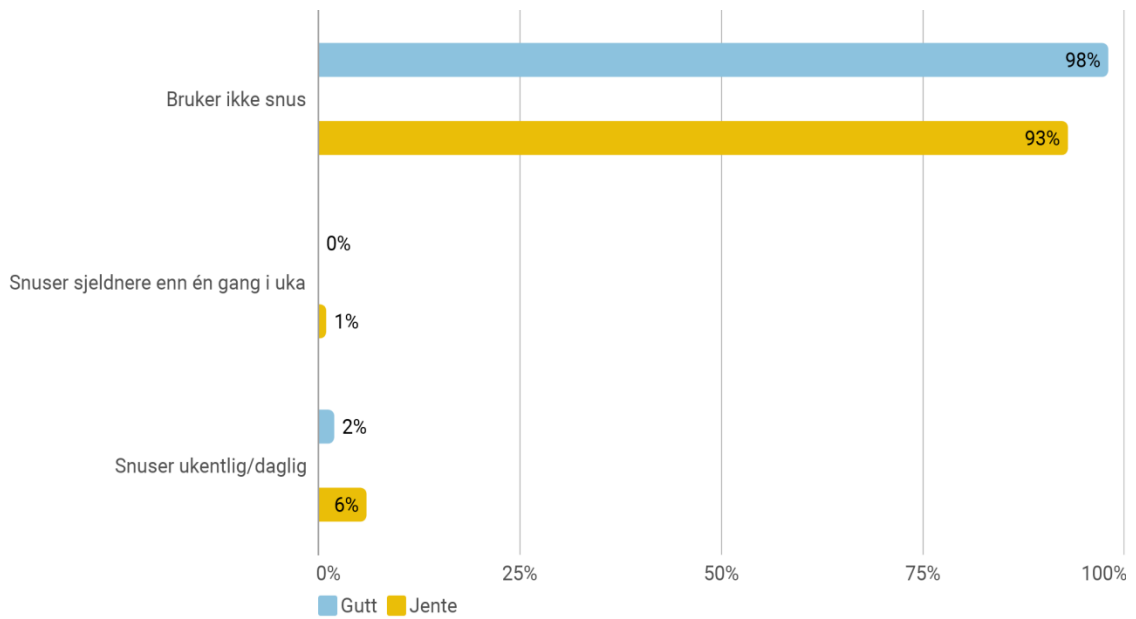
Diagrammet over viser andel fødende som oppga at de røykte ved første svangerskapskontroll i prosent av alle fødende med røykeopplysninger. Statistikken viser gjennomsnitt for overlappende 5-årsperioder. Andelen har gått markant ned i Alstahaug kommune og ved de siste målinger er andelen lokalt lavere enn både Nordland og landet.

Røyking ungdom

Diagrammet over viser andel ungdomsskoleelever som oppgir at de røyker. Tall fra Ungdata 2019.

Snusbruk ungdom

Diagrammet over viser andel ungdomsskoleelever som snuser. Tall fra Ungdata 2019. Det er en høyere andel jenter enn gutter som oppgir at de snuser.

Cannabisbruk

	2013	2018	2019
Hele landet	2,70 %	3,10 %	4 %
Nordland		2,40 %	3 %
Alstahaug	1,60 %	1,80 %	1 %

Tabellen over viser andel av ungdomsskoleelever som har brukt hasj eller marihuana det siste året. Tall fra Ungdata 2019.

Skader og ulykker

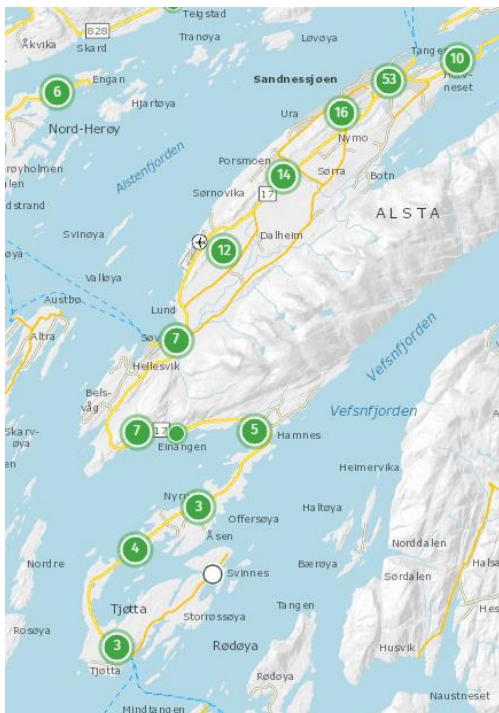
Ulykker som fører til personskade er en stor utfordring for folkehelsen. Personskader som følge av ulykker er nesten i samme størrelsesorden som kreft, målt i tapte leveår. Ulykker med personskader tar relativt mange unge liv, og er den største dødsårsaken for personer under 45 år. Muligheten for å forebygge er gode og effekter av tiltak kan komme raskt. Oversikt over hvor og når ulykker inntreffer osv. kan bidra til økt oppmerksomhet mot forebygging og mer treffsikkerhet i tiltaksarbeidet.

Til sammen 14,4 promille av innbyggerne har vært behandlet i sykehus for personskade, dette er omtrent som tidligere år. Og tilsvarende fylkes- og landsgjennomsnitt. Antall hoftebrudd behandlet i sykehus er svakt økende de siste 8 pr, og det er også som fylkes- og landsgjennomsnitt.

Ulykkesutsatte kryss er i hovedsak lokalisert langs fv 17 mellom Rishattveien og Brattåsveien.

Det er ikke lokalisert spesielt utsatte skoleveier basert på rapporterte ulykker. Lite registrerte ulykker i tilknytning til skoler. En fotgjenger påkjørt i fotgjengerfelt ved Sandes skole i 1997. Det betyr ikke at slike veier ikke finnes. Om trafikksituasjonen oppleves som usikker kan en konsekvens være at trafikanter er ekstra observante, eller at det er iverksatt tiltak for å øke sikkerhet som fører til at risikoen for ulykker blir lavere.

Spesielle ulykkespunkter, eller strekninger:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ulykker	6	4	3	2	5	3
Dødsulykker	1	1	0	0	0	0
Drepte	1	1	0	0	0	0
Skadde i alt	8	4	4	2	6	4
Hardt skadde	2	0	1	0	1	2
Lettere skadde	6	3	2	2	3	2
Uoppgitt skade	0	1	1	0	2	0

Skader

År		2010-2012	2011-2013	2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017
Geografi	Sykdomsgruppe						
Hele landet	Skader (S00-T78)	14,2	14,2	14	13,9	13,7	13,7
	Hodeskader (S00-S09)	2,4	2,4	2,4	2,4	2,3	2,4
	Hoftebrudd (S72.0-S72.2)	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8
	Forgiftninger (T36-T65)	1	1	1	1	0,9	0,9
Nordland	Skader (S00-T78)	14,7	14,9	14,9	14,7	14,6	14,4
	Hodeskader (S00-S09)	2,7	2,7	2,7	2,6	2,5	2,3
	Hoftebrudd (S72.0-S72.2)	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,9
	Forgiftninger (T36-T65)	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1
Alstahaug	Skader (S00-T78)	14,1	14,3	15,3	15,4	15,8	14,9
	Hodeskader (S00-S09)	3,1	3,1	3,4	3,1	2,6	2,3
	Hoftebrudd (S72.0-S72.2)	1,3	1,4	1,6	1,9	1,8	1,8
	Forgiftninger (T36-T65)	1,6	1,6	1,5	1,3	1,1	1

Brannvern og ulykker

Nøkkeltall 2019	Enhet	Alstahaug	Leirfjord	Herøy	Dønna	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
Årsverk i brann- og ulykkesvern per 1000 innbyggere (årsverk)	årsverk	0,48	0,48		0,11	0,48	0,72
Årsverk til forebygging per 1000 innbyggere (årsverk)	årsverk	0,44	0,44		0	0,44	0,25
Årsverk til beredskap per 1000 innbyggere (årsverk)	årsverk	0,04	0,04		0,11	0,04	0,47
Antall bygningsbranner (antall)	antall	4	1		2	1	335
Antall A-objekt med tilsyn i løpet av året (antall)	antall	3	1		12	0	1331

Helsetilstand

Forventet levealder: Forventet levealder i Alstahaug kommune er 0,8 år lavere enn landssnittet. Når man ser på forventet levealder i Alstahaug kommune etter utdanningsnivå ser man at de med videregående skole eller høyere utdanning har en forventet levealder som er 4,8 år høyere enn de med grunnskole som høyeste fullførte utdanning.

KOLS og astma: I alderen 45-74 år har det siden 2012 vært en økning i andel som bruker legemidler for KOLS og astma i Alstahaug kommune. Lokalt ligger man lavere enn nasjonalt. Det er større andel kvinner enn menn som er registrerte brukere av legemidler for KOLS og astma både nasjonalt og lokalt.

Overvekt: Andel kvinner som er registrert overvektig ved første svangerskapskontroll har gått ned de siste årene. Fortsatt ligger man lokalt (44 %) noe høyere enn nasjonalt (34 %). Andel gutter og jenter med overvekt målt ut fra KMI på sesjon viser at 30,4 % i Alstahaug kommune er registrert som overvektig mot 22,7 % nasjonalt. Andelen overvektige har økt siden 2011.

Type2-diabetes: Brukere av legemidler for type2-diabetes har i Alstahaug kommune økt fra 33,4 per 1000 til 37,8 per 1000 i perioden 2012-2018. Det er færre brukere lokalt (37,8 per 1000) enn nasjonalt (39,5 per 1000). Lokalt skyldes økningen i stor grad en økning i antall menn som bruker legemidler for type 2-diabetes.

Kreft: Alstahaug kommune har en periode noe lavere forekomst av nye krefttilfeller enn landet som helhet. I antall tilsvarende standardiserte tall ca 45-50 nye krefttilfeller pr år lokalt. Standardiserte tall viser at dødeligheten av kreft allikevel er høyere lokalt enn nasjonalt.

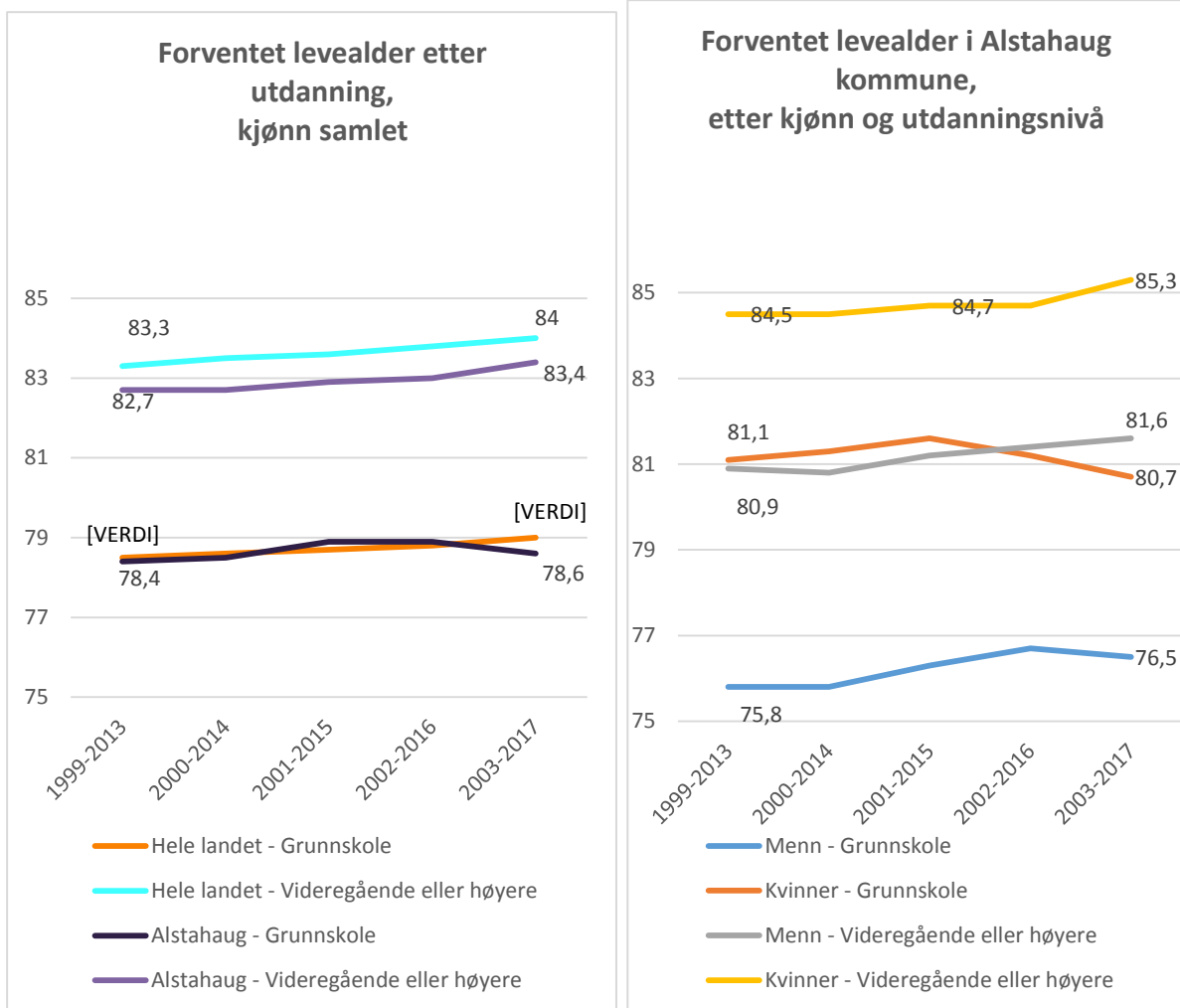
Hjerte- og karsykdom: Alstahaug ligger høyere enn landet på dødsfall som følger av hjerte- og karsykdom.

Psykiske lidelser: I aldersgruppen 15-24 år har det de siste årene vært en økning i antall personer i Alstahaug kommune som tar kontakt med helsevesen for å få hjelp med psykiske problemer/lidelser, mens det i aldersgruppen 45-74 år har vært motsatt trend. Nasjonalt ser man økende trend i begge aldersgrupper. Alstahaug kommune har flere brukere i den yngste aldersgruppen og færre brukere i den eldste aldersgruppen sammenliknet med nasjonale tall.

I Alstahaug har det siden 2015 vært en økende andel ungdomsskoleelever som oppgir å være plaget av depressive symptomer og man ser den samme trenden nasjonalt. Lokalt har økningen vært noe større enn nasjonalt. Tall fra 2019 viser at det er 17 % av ungdomsskoleelevene lokalt som oppgir å være mye plaget av depressive symptom. Dette er omtrent på nivå med landet hvor andelen er 15 %. Fordelt på kjønn viser resultatene fra Ungdata 2019 at det er en større andel av jentene (25 %) som oppgir å være plaget av depressive symptomer enn guttene (8 %).

Egenvurdert helse: Andel ungdomsskoleelever i Alstahaug kommune som er *svært fornøyd* eller *litt fornøyd* med egen helse økte fra 66 % i 2013 til 70 % i 2018. I undersøkelsen fra 2019 hadde andelen sunket til 58 %. Jevnt over er guttene noe mer fornøyd med egen helse enn jentene. Nasjonale tall har vært stabilt rundt 70 % hele perioden.

Forventet levealder etter utdanningsnivå

Forventet levealder i Alstahaug kommune er 0,8 år lavere enn landssnittet. Når man ser på forventet levealder i Alstahaug kommune etter utdanningsnivå ser man at de med videregående skole eller høyere utdanning har en forventet levealder som er 4,8 år høyere enn de med grunnskole som høyeste fullførte utdanning.

Forventet levealder etter kjønn og utdanning viser at kvinner generelt har høyere forventet levealder enn menn. Diagrammet viser at kvinner i Alstahaug kommune med videregående eller høyere utdanning har en forventet levealder som er 3,6 år høyere enn kvinner og 8,8 år høyere enn menn grunnskole som høyeste fullførte utdanning.

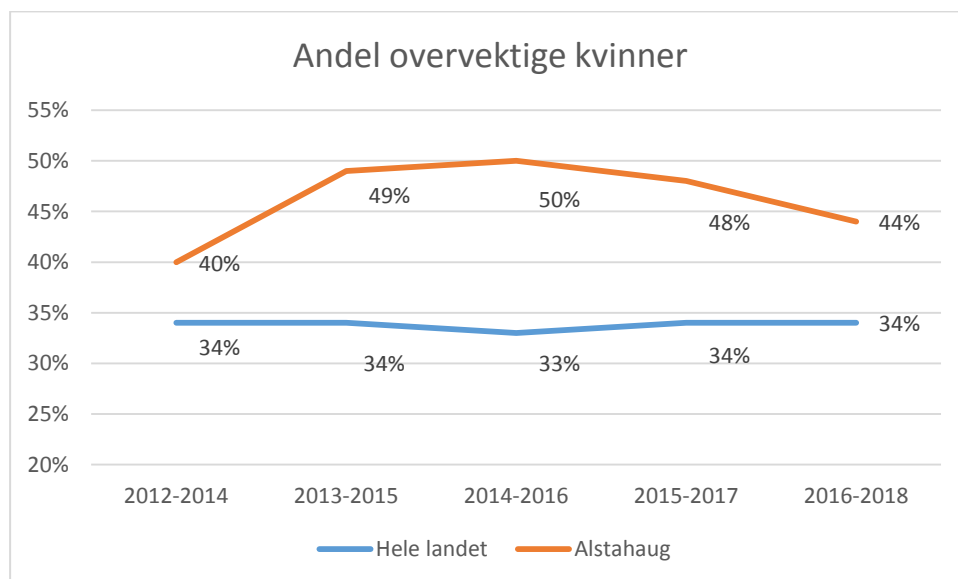
KOLS og astma

		2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018	2017-2019
Hele landet	kjønn samlet	101,3	103,5	106,3	109,5	111,9	114
	menn	85	87	89,7	92,8	95,2	97,1
	kvinner	118,1	120,4	123,3	126,6	129	131,4
Alstahaug	kjønn samlet	72,7	72,8	75,7	77,5	80,6	81,7
	menn	54,8	56,2	60,5	64,7	68	70,5
	kvinner	91,1	90	91,3	90,6	93,5	93,2

Tabellen over brukere av legemidler (per. 1000 innbygger) utlevert på resept til personer 45-74 år. Brukere defineres som personer som har hentet ut minst én resept i kalenderåret. Dersom en bruker henter ut flere resepter på samme legemiddel telles vedkommende som bruker bare én gang. Statistikken viser 3 års glidende gjennomsnitt (dvs. gjennomsnitt for overlappende 3-årsperioder).

I alderen 45-74 år har det siden 2012 vært en økning i andel som bruker legemidler for KOLS og astma i Alstahaug kommune. Lokalt ligger man lavere enn nasjonalt. Det er større andel kvinner enn menn som er registrerte brukere av legemidler for KOLS og astma både nasjonalt og lokalt.

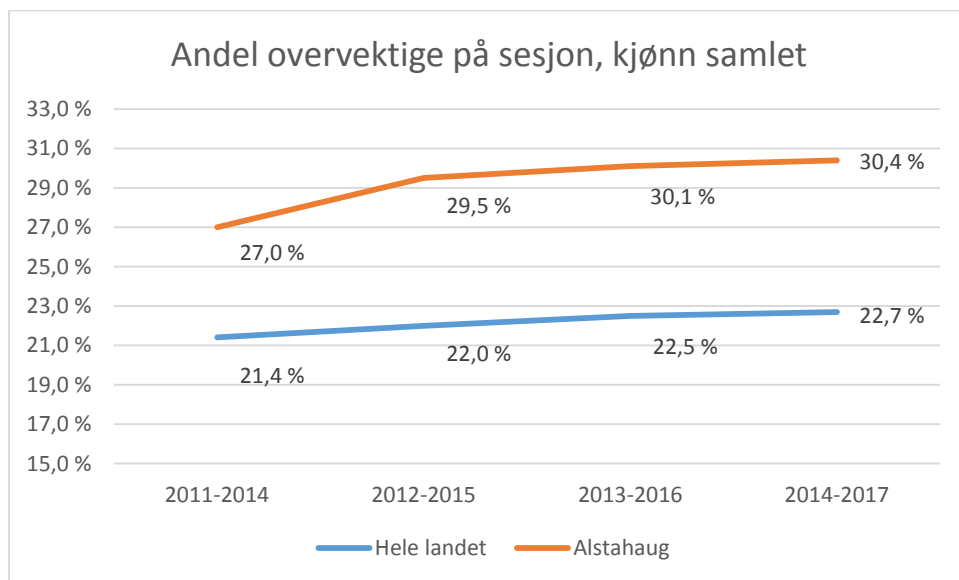
Overvekt

Figuren over viser andel kvinner med overvekt inkludert fedme i prosent av alle fødende kvinner med høyde- og vekt opplysninger fra første svangerskapskontroll. Overvekt inkl.

fedme regnes som KMI over eller lik 25 kg/m². Statistikken viser 3 års glidende gjennomsnitt (dvs. gjennomsnitt for overlappende 3-årsperioder).

Andel kvinner i Alstahaug kommune som er registrert overvektig ved første svangerskapskontroll har gått ned de siste årene. Fortsatt ligger man lokalt (44 %) noe høyere enn nasjonalt (34 %).

Figuren over viser andel gutter og jenter med overvekt inkludert fedme (dvs. KMI tilsvarende over eller lik 25 kg/m²), i prosent av alle som oppga høyde og vekt i den nettbaserte sesjon 1. Statistikken viser 4 års gjennomsnitt.

Andel gutter og jenter med overvekt målt ut fra KMI på sesjon viser at 30,4 % i Alstahaug kommune er registrert som overvektig mot 22,7 % nasjonalt. Andelen overvektige har økt siden 2011.

Type 2-diabetes

		2012-2014	2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018
Hele landet	kjønn samlet	34,5	35,4	36,6	38,1	39,5
	menn	40,3	41,5	42,9	44,8	46,5
	kvinner	28,5	29,2	30	31,1	32,2
Alstahaug	kjønn samlet	33,4	34,1	35,5	36,8	37,8
	menn	35,7	36,6	38,9	41,1	42,9
	kvinner	31	31,6	31,9	32,4	32,5

Tabellen over viser brukere av legemidler (per 1000 innbygger) forskrevet på resept til behandling av type 2-diabetes i aldersgruppen 30-74 år. Brukere defineres som personer som i løpet av året har hentet ut minst én resept i apotek. Dersom en bruker henter ut flere resepter på samme legemiddel, telles vedkommende bare én gang. Statistikken viser 3 års glidende gjennomsnitt (dvs. gjennomsnitt for overlappende 3-årsperioder).

Brukere av legemidler for type2-diabetes har i Alstahaug kommune økt fra 33,4 per 1000 til 37,8 per 1000 i perioden 2012-2018. Det er færre brukere lokalt (37,8 per 1000) enn nasjonalt (39,5 per 1000). Lokalt skyldes økningen i stor grad en økning i antall menn som bruker legemidler for type 2-diabetes.

Kreft

	2004-2013	2005-2014	2006-2015	2007-2016	2008-2017	2009-2018
Hele landet	580	588	597	606	613	620
Alstahaug	605	607	621	599	580	592

Tabellen over viser nye tilfeller av kreft per 100 000 innbygger per år. Statistikken viser 10 års glidende gjennomsnitt (dvs. gjennomsnitt for 10-års perioder).

Alstahaug kommune har en periode noe lavere forekomst av nye krefttilfeller enn landet som helhet. I antall tilsvarer standardiserte tall ca 45-50 nye krefttilfeller pr år lokalt. Standardiserte tall viser at dødeligheten av kreft allikevel er høyere lokalt enn nasjonalt.

Hjerte- og karsykdom

	Dødsårsak	Kjønn	2005-2014	2006-2015	2007-2016	2008-2017	2009-2018
Hele landet	Hjerte-og karsykdommer	menn	79,9	77,2	74,6	71,9	69,5
		kvinner	33,8	32,7	31,5	30,5	29,6
Alstahaug	Hjerte-og karsykdommer	menn	103,1	102,7	104,8	95	94,7
		kvinner	46	42,7	37	41,9	38,9

Tabellen over viser antall døde i aldersgruppen 0-74 år per 100 000 innbyggere per år, alders- og kjønnsstandardisert. Statistikken viser 10 års glidende gjennomsnitt (dvs. gjennomsnitt for overlappende 10-årsperioder).

Som i resten av landet er det stadig færre som dør på grunn av hjerte- og karsykdommer i Alstahaug kommune. Allikevel ligger dødeligheten lokalt høyere for både menn og kvinner sammenliknet med landet.

Psykiske lidelser

Brukere av primærhelsetjenesten

		2013-2015	2014-2016	2015-2017	2016-2018
Hele landet	0-44 år	128	132	135	139
	15-24 år	137	143	149	156
	45-74 år	174	178	179	178
Alstahaug	0-44 år	128	134	141	145
	15-24 år	141	149	156	162
	45-74 år	168	172	168	158

Tabellen over viser antall unike personer i kontakt med fastlege eller legevakt for psykiske plager/lidelser per 1000 innbyggere per år. Dersom en person har vært i kontakt med fastlege eller legevakt flere ganger i løpet av kalenderåret med samme sykdom/ lidelse, telles vedkommende kun én gang. Statistikken viser 3 års gjennomsnitt (dvs. gjennomsnitt for 3-årsperioder).

I aldersgruppen 15-24 år har det de siste årene vært en økning i antall personer i Alstahaug kommune som tar kontakt med helsevesen for å få hjelp med psykiske problemer/lidelser, mens det i aldersgruppen 45-74 år har vært motsatt trend. Nasjonalt ser man økende trend i begge aldersgrupper. Alstahaug kommune flere brukere i den yngste aldersgruppen og færre brukere i den eldste aldersgruppen sammenliknet med nasjonale tall.

Ungdata, depressive symptomer

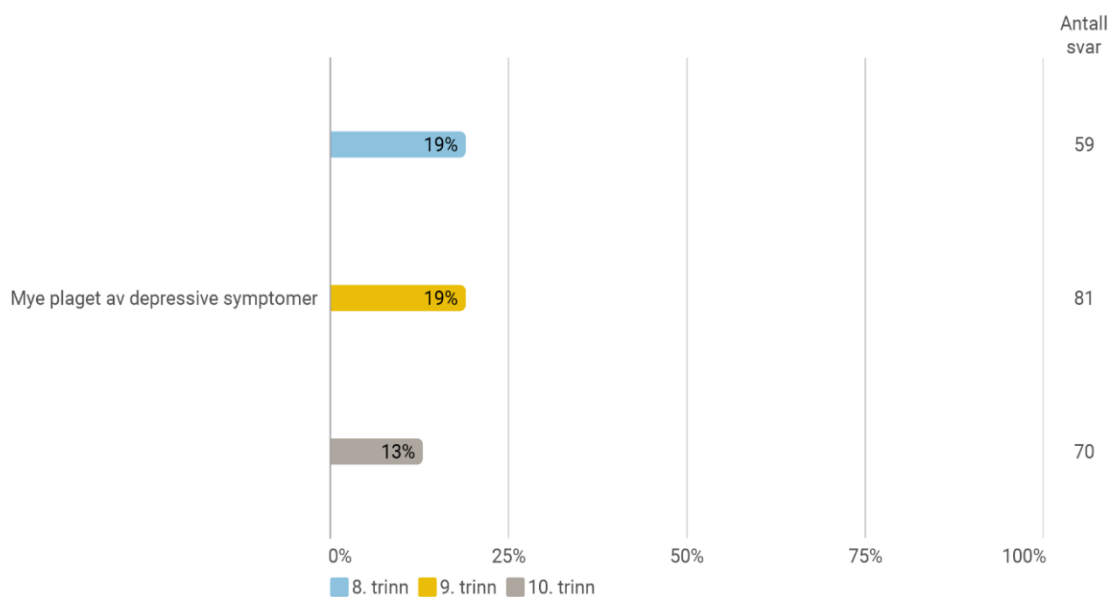
	2013	2015	2018	2019
Hele landet	11 %	11 %	14 %	15 %
Nordland		13 %	15 %	16 %
Alstahaug	13 %	10 %	12 %	17 %

Tabellen viser andel ungdomsskoleelever som oppgir å være mye plaget av depressive symptomer. Indikatoren er målt gjennom et spørsmål om man siste uka har vært plaget av noe av det følgende: «Følt at alt er et slit», «Hatt søvnproblemer», «Følt deg ulykkelig, trist eller deprimert», «Følt håpløshet med tanke på framtida», «Følt deg stiv eller anspent» og «Bekymret deg for mye om ting».

I Alstahaug har det siden 2015 vært en økende andel ungdomsskoleelever som oppgir å være plaget av depressive symptomer og man ser den samme trenden nasjonalt. Lokalt har økningen vært noe større enn nasjonalt. Tall fra 2019 viser at det er 17 % av ungdomsskoleelevene lokalt som oppgir å være mye plaget av depressive symptom. Dette er omtrent på nivå med landet hvor andelen er 15 %.

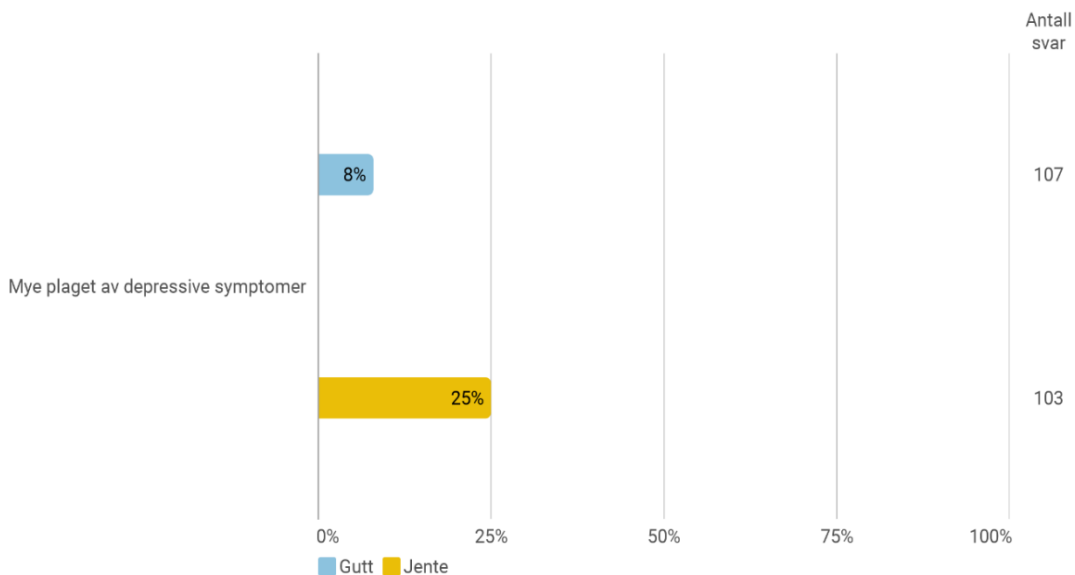
Fordelt på kjønn viser resultatene fra ungdatabasen 2019 at det er en større andel av jentene (25 %) som oppgir å være plaget av depressive symptomer enn guttene (8 %).

Depressive symptomer fordelt etter klassetrinn

Figuren over viser prosentandel som oppgir å være plaget av depressive symptomer. Prosentandelen er beregnet ut fra gjennomsnittet av seks spørsmål som spør om depressive symptomer. Svar fordelt på klassetrinn.

Depressive symptomer fordelt etter kjønn

Figuren over viser prosentandel som oppgir å være plaget av depressive symptomer. Prosentandelen er beregnet utifra gjennomsnittet av seks spørsmål som spør om depressive symptomer. Svar fordelt på kjønn.

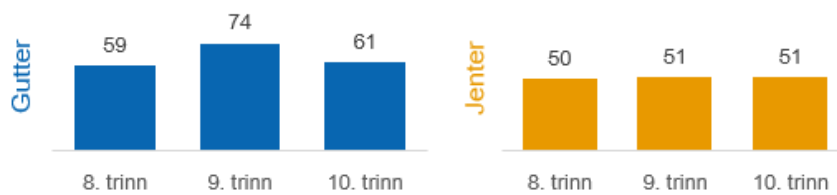
Egenvurdert helse

Hvor fornøyd er du med helsa di?

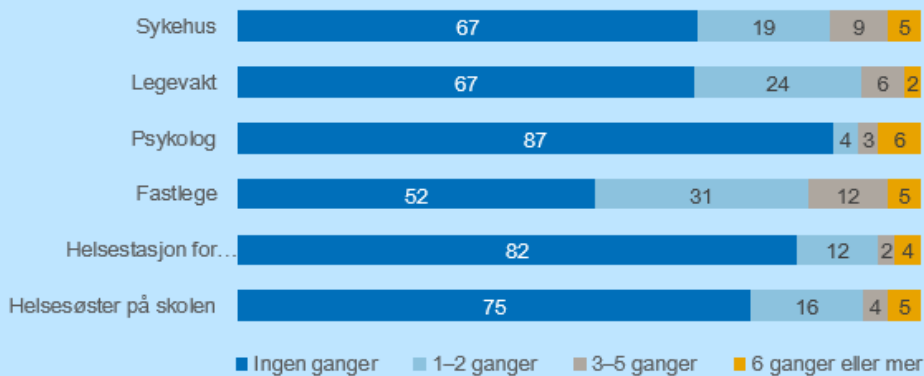
Prosentandel av ungdomsskoleelever i kommunen som svarer at de er svært fornøyd eller litt fornøyd med egen helse. Tall er hentet fra Ungdata-undersøkelsen 2019.

Prosentandel som er fornøyd med helsa si

Blant gutter og jenter på ulike klassetrinn

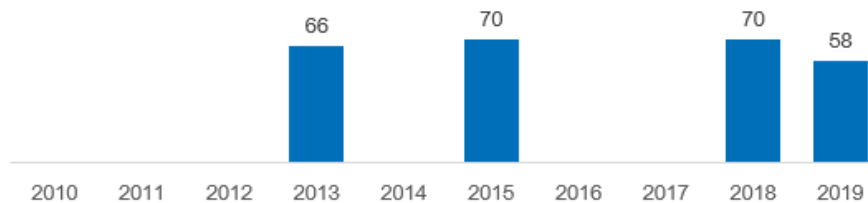

Bruk av helsetjenester – antall ganger siste året

Tidstrend i Alstahaug

Prosentandel av ungdomsskoleelever som er fornøyd med helsa si

Andel ungdomsskoleelever i Alstahaug kommune som er *svært fornøyd* eller *litt fornøyd* med egen helse økte fra 66 % i 2013 til 70 % i 2018. I undersøkelsen fra 2019 hadde andelen sunket til 58 %. Jevnt over er guttene noe mer fornøyd med egen helse enn jentene. Nasjonale tall har vært stabilt rundt 70 % hele perioden.

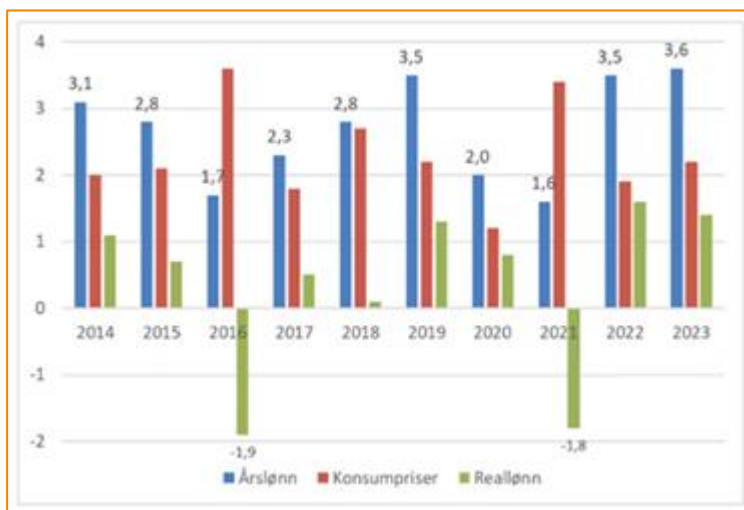
Økonomi

Alstahaug har over flere år hatt en anstrengt økonomi, samtidig som behovet for utbygging, særlig innen omsorgssektoren har økt. Driftsresultatet i 2019 var -0,5 % (Konserttall).

Kommunens lånegjeld er 132 909 per innbygger. Kommunen var i en underskuddssituasjon pr. februar med ca. 25 millioner kroner. De langt fleste områdene rapporterer om balanse, men det rapporteres om avvik innenfor TFF og voksenopplæringa. Etter at koronakrisen inntrådte er situasjonen blitt svært uoversiktlig, men mye tyder på at kommunen kan oppleve både utgiftsøkninger og inntektstap. Dette kan presse kommunens likviditet ytterligere og formannskapet har vedtatt å øke rammen for kassekreditt. Administrasjonen rapporterer til Kommunestyret om utviklingen i den økonomiske situasjonen samt iverksetting av tiltak.

Kommunen kommer til å møte økte økonomiske utfordringer i årene som kommer, bl.a. på grunn av forventet eldrebølge. Det betyr at kommunen som organisasjon er nødt til, ikke bare å holde seg innenfor de økonomiske rammene, men helst også gå i pluss, for å være i stand til å møte fremtidige utfordringer. Utgiftene har vært relativt stabile siste ti år, med unntak av utgifter til skolesektoren som har vært svakt synkende.

Prognoser for lønns- og prisutvikling fra SSB ifb med Korona

Nøkkeltall kommunal økonomi

Nøkkeltall	Enhet	Alstahaug	Leirfjord	Herøy (Nordl; Dønna)		Kostragruppe Nordland	
		2019	2019	2019	2019	2019	2019
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	prosent	-0,5	0,5	-0,1	-1,1	-0,1	0,9
Årets mindre/merforbruk i driftsregnskapet i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	prosent	-1,6	0,2	6,4	0,5	0,7	0,4
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	prosent	7,1	12,3	43,2	20,3	17,1	19,3
Netto renteeksponering i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	prosent	74	31,7	38,1	..	53	41,1
Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelse i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	prosent	137,6	72,8	131,3	113,6	106,7	112,2
Frie inntekter per innbygger (kr)	kr	59999	72332	72037	82059	59704	61960
Fri egenkapital drift i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	prosent	5	7,5	37,2	19	8,7	8,5
Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter (prosent)	prosent	9,8	5,8	3,5	22,7	14,7	16,6
Egenfinansiering av investeringene i prosent av totale brutto investeringer (prosent)	prosent	13,2	41,7	14,1	4,4	28,8	25,6

Finansielle nøkkeltall

Kommunens driftsutgifter per innbygger[□]
2019

108 507 kroner

Kommunens driftsinntekter per innbygger[□]
2019

108 192 kroner

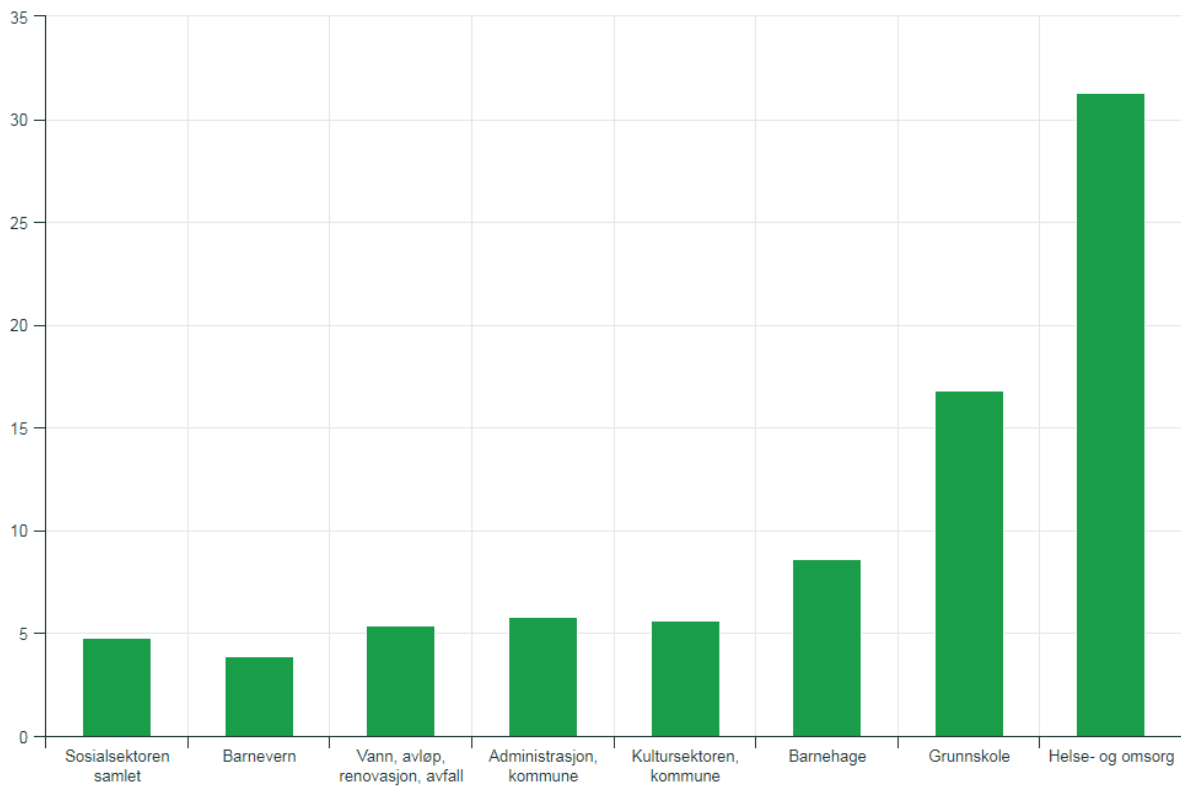
Kilde

Kommuneregnskap, Statistisk sentralbyrå

Utgifter etter utvalgte områder. 2019

↓ Last ned som ...

Prosent

Alstahaug

Kilde:

Kommuneregnskap, Statistisk sentralbyrå